

TEMA BROJA
Bura zbog
Prijedloga zakona o
svojinsko–pravnim
odnosima: mora li
Crna Gora da dozvoli
neograničenu prodaju
zemljišta strancima

INTERVJU
Prof. dr
Gordana Đurović,
potpredsjednica Vlade
Crne Gore za
evropske integracije

ANALIZA

Crna Gora između
Srbije, Kosova i
evropske politike

PETI PUT

Kada je u septembru 2006, poslije Kujedljivog trijumfa na parlamentarnim izborima, saopštio da se povlači sa državnih funkcija **Milo Đukanović** je kao glavni razlog naveo da želi da se odmori, ostvari u biznisu, i rastereti državne institucije omogućavajući im da sazriju i snose odgovornost za svoje odluke ne krijući se iza njegovog imena.

Iz njegovog okruženja su tvrdili da mu je bilo dosta svega, da ne želi više da trpi da on mora da rješava i najmanje probleme, i da želi da vidi kako će država funkcionisati bez njega.

Poslije godinu i po zdravstvenih problema premijera u ostavci **Željka Šturanovića**, ispostavilo se da Vlada, ipak, ne može bez njega. Po nekim informacijama, Đukanovićev povratak na mjesto premijera, po peti put u zadnjih 17 godina, bio je jedini način da se izbjegnu sukobi u Demokratskoj partiji socijalista (DPS) jer njegovi saradnici samo njemu priznaju vrhovni autoritet.

Ali, od toga da se "šef" vratio mnogo je važnije što će da radi, kako je zamislio da dalje jača slabuše institucije države, na koji način planira da ubrza približavanje Evropskoj uniji... Na primjer, biće zanimljivo vidjeti da li mu je palo na pamet da konačno pripremi istinski Zakon o sprečavanju konflikta interesa i pošalje ga Skupštini na hitno usvajanje. To bi mogao biti test njegove spremnosti da do kraja služi svojoj državi, tim prije što je vlasnik tri kompanije i trenutno raspolaže sa skoro 10 miliona eura, stečenih na nedovoljno razjašnjen način.

Dosadašnje najave iz DPS-a govore da će se bazirati na jačanje privrede, nova ulaganja, razvoj energetskog sektora i sjevera Crne Gore, gradnju auto-puta...

Odlično zvuči, pogotovo kada obećava da u Crnoj Gori uskoro neće biti nezaštićenih. Ako to ostvari imaće dobar razlog da na parlamentarnim izborima 2009. ponovo traži mandat od građana da i dalje vodi Vladu.

No, da li je dovoljno dobar ako je Crna Gora i dalje društvo moćnika sa institucijama na papiru koje se savijaju kako Milo i milovi kažu. Pravila jednaka za sve ili "moderni" feudalizam?!

Ista dilema po peti put.

N.R.

U PODGORICI 21. FEBRUARA POČELI PREGOVORI CRNE GORE I EU O LIBERALIZACIJI VIZNOG REŽIMA

Crnoj Gori se smiješi bijela Schengen lista

Državljeni Crne Gore do kraja godine mogli bi putovati bez viza u 24 države Schengen zone, nagoviješteno je 21. februara u Podgorici, nakon početka pregovora Crne Gore i EU o liberalizaciji viznog režima.

Potpredsjednik Evropske komisije **Franko Frattini**, koji je predvodio delegaciju EK, najavio je da će Brisel tokom pregovora svaku državu Zapadnog Balkana vrednovati pojedinačno, istovremeno ocjenjujući da je Podgorica "postigla značajne rezultate" u oblastima vezanim za ovaj proces.

"Mi ćemo svaku zemlju posmatrati pojedinačno, zavisno od zasluga. Zato sam ja danas ovdje. Mislim da je Crna Gora postigla važne uspjehe i rezultate, kao što je usvajanje novog Ustava, borba protiv organizovanog kriminala...", rekao je Frattini koji je sa premijerom u ostavci **Željkom Šturanovićem** otvorio prvi dijalog o liberalizaciji viznog režima između Crne Gore i EU.

On je rekao da Brisel na "mapi puta" ka liberalizaciji viznog režima ocjenjuje uspjehe iz četiri područja – bezbjednost ličnih isprava, borba protiv nelegalne imigracije, javna bezbjednost i kriterijumi koji se odnose na spoljnu politiku.

"Vi ste postigli značajne rezultate u svim ovim područjima", ocijenio je Frattini i podsjetio da će u Crnoj Gori do kraja aprila početi izdavanje novih biometrijskih pasoša i ličnih karata.

Ministar unutrašnjih poslova Slovenije **Dragutin Mate** kazao je da je Crna Gora "napravila velike pomake, korake ka reorganizaciji ustavnog sistema i usvajanju evropskih standarda".

Mate, koji je u Podgoricu doputovao kao predstavnik države predsjedavajuće EU,

ocijenio je da će, tempom koji je postavila crnogorska Vlada, pregovori "ići vrlo brzo", te da će u "dugledno vrijeme doći do rješenja koje će dovesti do bezvизnog režima".

Šturanović je izjavio da su crnogorski državni organi posvećeni radu na liberalizaciji viza i stvaranju uslova za njihovo ukidanje sa zemljama EU.

"Početak pregovora o liberalizaciji viznog režima između EU i Crne Gore udahnuće novu nadu našim državljanima, koji su gotovo dvije decenije, iz poznatih razloga, bitisali u neprirodnoj izolaciji od svog prirodnog okruženja – Evrope", ocijenio je Šturanović.

Šef crnogorske diplomatije **Milan Roćen** smatra da je otvaranjem dijaloga upućena veoma važna i ohrabrujuća poruka svim proevropskim strukturama u Crnoj Gori, prije svega građanima koji će imati najviše koristi.

Ministar unutrašnjih poslova **Jusuf Kalamperović** je rekao da će "odnosi koje imamo sa kabinetima Frattinija i Matea, ne zato što će nam gledati kroz prste, pomoći da ispunimo sve uslove i do kraja godine liberalizujemo vizni režim".

On je rekao da je Frattini pokrenuo ideju o bezviznom režimu za države Zapadnog Balkana i na tome radio "naporno i hrabro i uspio da dobije podršku svih zemalja EU".

Sporazum o viznim olakšicama, koji predviđa olakšano izdavanje viza za određene kategorije građana – naučnici, privrednici, studenti, novinari, političari..., Crna Gora i EU potpisale su u oktobru prošle godine.

N.R.

Roger Liddle

U kakvom je stanju socijaldemokratija u Evropi? Ne u najboljem, posebno u poređenju sa posljednjih nekoliko decenija. Do 2000. godine, 11 od 15 država članica EU su imale premijera iz neke od partija lijevog centra. Danas ih ima 4, nakon što je Prodi podnio ostavku u Italiji, a uskoro ih može ostati samo tri, u zavisnosti od ishoda izbora u Španiji – u tom pogledu imam malo više optimizma. Uopšte govoreći, socijaldemokratama u Evropi ne ide baš najbolje u posljednje vrijeme.

To ne znači da nema socijaldemokrata u evropskim vladama. Ima nas u koalicionim vladama Holandije, Njemačke i Belgije. U "Vladi svih talenata" **Nicolas Sarkozy** ima i bivših socijalista. Među novim državama članicama socijaldemokrate su na vlasti u Bugarskoj, Mađarskoj i Litvaniji. Od njih je, međutim, jedino partija u Mađarskoj uspjela da zadrži vlast na prethodnim izborima, dok je u Češkoj socijaldemokratama zamalo uspjelo da dođu na vlast. Izgledi da će se situacija promijeniti su još slabiji nakon što su neki od najubjedljivijih lidera socijaldemokratskih partija u Evropi doživjeli neuspjeh: **George Papandreou** u Grčkoj, **Wouter Bos** u Holandiji i **Helle Thorning-Schmidt** u Danskoj. Svi smo vjerovali da su to naše najmlađe, harizmatične i ubjedljive vedete. Dobro su se pokazali, ali nijesu uspjeli.

Da li je to posljedica nekog opšteg trenda? Uočljivo je da u sistemu proporcionalne reprezentacije tradicionalne socijaldemokratske partije gube svoje

POGLED IZ EVROPE

Budućnost evropske socijaldemokratije?

birače koji prelaze partijama na ljevici i desnici, i da nijesu uspjele da osvoje centar.

U Njemačkoj, krajnja ljevica postaje sve popularnija na račun SPD-a. U nedavnim istraživanjima javnog mnjenja Partija ljevice je dobila 13–14% glasova u odnosu na samo 25% za SPD. U izborima za Bundestag 2005. godine SPD je osvojio 34.2%, krajnja ljevica samo 8.7%. Socijaldemokrate gube birače i u Italiji, Austriji, Grčkoj, pa čak i u Švedskoj, koji prelaze populističkim partijama krajnje desnice. **Jean Marie Le Pen** možda nije prošao tako dobro na prošlim predsjedničkim izborima u Francuskoj, ali neki tvrde da je Sarkozy jednako tvrdokoran populist kao Le Pen, koji ipak uspeva da održi pristojnu spoljašnjost!

Uspom kranje desnice je praćen talasom anti-imigrantske atmosfere širom Evrope. Izborni sistem Velike Britanije prikriva najočiglednije trendove, ali zato u toj zemlji sve manje ljudi izlazi na izbore. To su birači, posebno oni u ekonomski nerazvijenijim oblastima, koji su se u drugim zemljama okrenuli krajnjoj desnici i populističkim partijama, ili jednostavno

je: jačanje antiglobalizacionih stavova, što se najbolje odslikava u propasti evropskog ustava u Francuskoj i Holandiji, i zabrinutost zbog imigracije u kontekstu evropskog proširenja su sve izraženiji.

No, nije baš sve protiv nas. Postoje i pozitivni strukturni trendovi koji bi trebali ići u prilog progresivnim političkim programima. Birači su obrazovaniji, imaju više mogućnosti, a tu je i napredak u smjeru rodne ravnopravnosti.

To su velike pobjede, ali neće biti lako suprotstaviti se generalnim trendovima. Zašto laburistička partija u Velikoj Britaniji pobjeđuje dok ostalima ide tako loše? Tajna nije samo u tome što su Novi laburisti uspjeli da razbiju strah od Laburista koji je opterećivao tu partiju od samog početka. Novi laburisti su uspjeli da zemlji donesu barem deset godina znatnih poboljšanja u javnom sektoru što je posljedica ogromnih investicija: to je nešto stvarno, opipljivo.

PSOE u Španiji je i dalje na vrhu popularnosti pod vođstvom **Jose Luisa Zapatera**. Ako bi se njegov uspjeh mogao opisati u par riječi, rekli bismo da je od svoje partije napravio "moderanu partiju".

Uočljivo je da u sistemu proporcionalne reprezentacije tradicionalne socijaldemokratske partije gube svoje birače koji prelaze partijama na ljevici i desnici, i da nijesu uspjele da osvoje centar

nemaju više volje da izlaze na izbore.

U čemu je problem? Neki od njih su strukturnog tipa: nestanak tradicionalne radničke klase i izumiranje sindikata (koji su primjetni svud u Evropi osim u skandinavskim zemljama: u Francuskoj su samo 3% radnika u privatnom sektoru članovi sindikata). Osjetna je i fragmentacija tržišta rada na insajdere i autsajdere. Tu je i rast nejednakosti među generacijama – mlađi pripadnici radničke klase se više ne poistovjećuju sa "radničkim" partijama jer smatraju da im ove više ne pružaju nikakvu zaštitu.

Drugi problem je pitanje percepcije:

Iz ovih uspješnih primjera treba izvući pouku. Socijaldemokrate mogu uspjeti samo ako budu imale ubjedljive planove za budućnost. Moramo se više potruditi da stvorimo strategije i politike koje će predstavljati pravi odgovor na strukturne promjene i izazove koji danas čine osnovu političkog života.

Iz govora Rogera Liddlea, potpredsjednika londonske NVO "Policy network", na prezentaciji zajedničke mreže za kreiranje politika i savjeta fondacije Friedrich Ebert o budućnosti evropske socijaldemokratije, 7. – 8.02. 2008, Arundel House, London

BURA ZBOG PRIJEDLOGA ZAKONA O SVOJINSKO-PRAVNIM ODNOSIMA: MORA LI CRNA GORA DA DOZVOLI NEOGRANIČENU PRODAJU ZEMLJIŠTA STRANCIMA

Piše: Vladan Žugić

Da li državljanima Evropske unije (EU) ili svim strancima treba omogućiti da postanu vlasnici nekretnina u Crnoj Gori? Da li je vladin tim ispregovarao loše kada je Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) predvidio da nakon njegovog stupanja na snagu državljani EU mogu kupovati zemljište pod istim uslovima kao i domicilno stanovništvo, ako se ima u vidu da se većina novih članica EU izborila da to pravo, na poljoprivedne ili površine pod šumom, Evropljani dobiju pet do sedam godina nakon prijema u članstvo? Da li bi potpuna liberalizacija tržišta nekretnina dovela do investicionog buma ili bi samo povećala ionako preveliki spoljnotrgovinski deficit? Da li država pojedincu može odrediti kome će prodati svoju zemlju? Da li se liberalizacijom otvara prostor da tajkuni isparcelišu zemljišne površine preduzeća koja su kupili po simboličnim cijenama da bi ih prodali strancima za mnogostruko više iznose?

To je dio dilema koji je otvorio vladin Prijedlog zakona o svojinsko-pravnim odnosima kojim je predviđeno da strani državljani, pod istim uslovima kao i crnogorski,

Put u haos ili ekonomski bum

mogu postati vlasnici nekretnina.

O značaju ovog pitanja najbolje svjedoči podatak da se 53% od oko 900 miliona eura direktnih stranih investicija 11 mjeseci prošle godine odnosio na ulaganja u nekretnine.

Za taj isti period iz Crne Gore odlilo se 450 miliona eura od čega se tri četvrtine odnosi na nekretnine. Iz ovih podataka može se zaključiti da Crnogorci koji prodaju dedovinu rado odlučuju da kupe nekretnine negdje drugdje, vjerovatno u Beogradu ili Novom

Sadu, te da najveći dio troše na javnu potrošnju, a ne nove investicije koje bi mogle smanjiti spoljnotrgovinski deficit i povećati zapošljenost.

Pod pritiskom Socijaldemokratske partije koja se protivi izjednačavanju fizičkih stranih lica sa domaćim kada je u pitanju vlasništvo nad nepokretnostima, prvenstveno zbog sve većeg broja ruskih kupaca, Vlada je povukla Prijedlog zakona o kojem bi trebalo da se raspravlja na redovnom skupštinskom zasjedanju koje

MALTA SE NAJBOLJE SNAŠLA

Sve novije članice EU nastojale su u pregovorima sa EK da oroče prodaju nekretnina strancima, bilo da je riječ o vikend kućama ("secondary residences") ili zemljištima od privrednog značaja, pri čemu je najbolje ispregovarala Malta.

Na tom ostrvu vikendicu ne može kupiti osoba koja u toj državi nije živjela najmanje pet godina, ali to se odnosi i na malteške državljane koji žive izvan granice. Kad cijena stana prelazi 70 hiljada eura, ili za kuće koje su iznad 116,5 hiljada, Malta je dužna odobriti kupovinu državljanima EU, osim ako je riječ o nekretninama od historijskog značaja.

Restriktivno zakonodavstvo za sticanje poljoprivrednog i šumskog zemljišta na razdoblje od 7 do 12 godina nakon ulaska u EU uspjele su zadržati Poljska, Slovačka, Češka, Mađarska, Bugarska, Rumunija, Estonija, Litvija i Letonija, dok su petogodišnju odlaganje za liberalizaciju tržišta vikendica dobile Poljska, Mađarska, Češka, Rumunija, Kipar i Bugarska. Slovenija je uspjela izboriti zaštitnu klauzulu do 2011. godine.

Restriktivno zakonodavstvo zadržale su i neke stare članice EU, pri čemu u tome prednjače Danci i Finci, u području Alanskih ostrva.

Stranci u Danskoj ne mogu kupiti kuću, ako makar pet godina nemaju boravište u toj državi, a stranac ne može postati vlasnik zemlje. To izuzeće od primjene pravila EU, Danska nije izborila u pregovorima za članstvo, nego ranije, u vrijeme dogovora o ratifikaciji Ugovora iz Maastrichta.

Predrag Stamatović

počinje 1. marta 2008.godine.

U ovom trenutku izgleda da Skupština neće usvojiti Vladin prijedlog u prvobitnom obliku jer je, prema Ustavu, za zakone koji se tiču utvrđivanja svojine prava stranaca potrebna dvotrećinska većina.

Protiv potpune liberalizacija tržišta nekretnina je i Pokret za promjene (PzP) u kojem smatraju da neke resurse, poput onih na primorju, ne treba prodavati, nego kroz koncesije ograničiti njihovo korišćenje na određen broj godina.

Prema važećem zakonodavstvu, nekretnine u Crnoj Gori mogla su do sada posjedovati samo strana

pravna lica. Međutim, nije tajna da su mnogi stranci u dogovoru ili uz pomoć crnogorskih državljana zloupotrijebili tu mogućnost tako što su registrovali firmu, kupili zemljište, da bi nakon njegovog uknjiženja likvidirali preduzeće. U pojedinim opštinama vlasništvo nad nekretninom čak se moglo direktno knjižiti na strana fizička lica. Zbog toga je Upravni sud, po privatnoj tužbi, ocijenio da "strano fizičko lice koje ne obavlja privredu djelatnost u Crnoj Gori, prema Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa, ne može steći pravo svojine na zemljištu", ali nije poznato da su državni organi počeli sprovoditi odluku tog suda.

Prilikom *screening*-a crnogorskog zakonodavstva, Evropska komisija (EK) će prvo dati ocjenu usklađenosti, a zatim će o svojim pravima državljana EU biti riječima tokom pregovora o poglavlju Sloboda kretanja roba i kapitala. To je, pokazala je praksa, jedno od težih poglavlja pregovora za države, poput Kipra ili sada Hrvatske, koje ne žele da se tako lako odreknu upravljanja nad svojim nekretninama, iako evropsko zakonodavstvo jasno nalaže da svi državljani EU imaju ista prava.

EK, kako je *Evropskom puls*u saopšteno, neće se baviti ovim

Branislav Radulović

zakonom u ovoj fazi integracija Crne Gore. SSP predviđa da "Crna Gora državljanima članica EU obezbjedi nacionalni tretman kada je riječ o sticanju nekretnina na njenoj teritoriji".

Potpredsjednica Vlade za evropske integracije i šefica pregovaračkog tima prof. dr **Gordana Đurović** na sjednici Vladi izuzela je mišljenje prilikom usvajanja Zakona o svojinsko-pravnim odnosima jer "njime nije predviđen uslov reciprociteta uz odredbu da stranci mogu steći vlasništvo nad zemljištem u Crnoj Gori".

Ona je isto uradila i prilikom usvajanja prijedloga zakona o državnoj imovini smatrajući da zone morske obale i državnih šuma moraju ostati državno vlasništvo.

"Nad tim javnim dobrima zakonom treba omogućiti samo da se mogu sticati posebna prava korišćenja (koncesija, BOT, zakup i drugi ugovorni modaliteti)", kazala je Đurovićeva.

Međutim, generalni sekretar Udruženja pravnika **Branislav Radulović** smatra da poziv na institut reciprociteta "nije argument posebne težine".

"Postavlja se pitanje da li Crna Gora sa 13.812 km² teritorije može

samo kroz institut uzajamnosti braniti svoje interese. U slučaju kao npr. sa Rusijom smisao njegovog postojanja je obesmišljen", naveo je Radulović.

On kaže da su druge države "sa mnogo više osjetljivosti pregovarale prilikom zaključenja SSP" tako da su ugradile zaštitne mehanizme, kao što je slučaj sa Maltom.

"Crna Gora, u cilju privlačenja stranih investicija, treba da afirmiše institut koncesija kao što je to uradila Bugarska. Bugarska nije rasprodala svoju imovinu već je sa inostranim investitorima potpisala ugovor o koncesiji na 99 godina, čime ne samo da nije otuđila vlasništvo nad zemljom, već je i onemogućila njegovu prenamjenu i fiktivnu kupovinu sklopljenu samo radi dalje preprodaje zemljišta", kazao je Radulović.

Za razliku od njega, savjetnik u Ministarstvu finansija **Predrag Stamatović** smatra da država nema pravo da privatnim subjektima ograničava pravo svojine koje se, između ostalog, sastoji i od prava da njome raspolaze, odnosno da odluči da li će je prodati. On pita "ko ima pravo da zaustavi dalji razvoj i priliv stranih investicija",

podsećajući da je po osnovu poreza na promet nepokretnosti budžet prošle godine prihodovao 40 miliona eura.

Profesor Ekonomskog fakulteta dr **Božo Mihailović** je mišljenja da ne treba praviti razlike između domaćih i stranih državljana na tržištu nekretnina, naročito, sada kada Crna Gora ide ka EU.

"Usvajanje zakona može imati samo pozitivne posljedice, jer se sve granice brišu i mi moramo biti dio toga. Suprotstavljanje bi imalo negativne ekonomske i društvene posljedice", ocijenio je Mihailović.

On, ipak podvlači, da neke ključne lokacije treba zaštititi u korist države.

"Mora se znati što je njen strateški interes... Treba ostaviti zlatnu akciju. Lokacije od strateškog značaja, kao što su primorje i Žabljak treba dati u zakup na 99 godina, a neke druge prodavati", kazao je Mihailović.

Predsjednik Unije poslodavaca **Predrag Mitrović** upozorava da država dobro treba da obrati pažnju na uporedna iskustva evropskih, ali i zemalja u regionu.

"U praksi se, naime, dešavalo da u zemljama sa liberalnim zakonima dođe do tzv. 'ekonomskog terorizma', odnosno, da se iz novcem iz sive i crne zone iz inostranstva kupi ogroman broj kvadrata zemljišta. Takvi liberalni zakoni naročito su opasni za male zemlje kao što je Crna Gora i mislim da bi država to trebala da ima u vidu", smatra Mitrović.

Druga organizacija poslodavaca, Montenegro biznis alijansa (MBA), međutim, podržava rješenje kojim se strancima omogućava kupovina zemljišta, ocjenjujući da je stav protivnika potpune liberalizacije tržišta nekretnina anahron i da vuče zemlju unazad, nudeći stanovnicima demagoška rješenja.

ZAGREB NE DA ORANICE I ŠUME

Hrvatska nije otvorila pregovore o slobodnom kretanju kapitala jer su tokom screening-a zakonodavstva, prije dvije godine, eksperti EK zaključili da imovinski zakoni nijesu u skladu s evropskim standardima.

Uprkos upozorenjima iz EU, zvanični Zagreb još nije pristupio korjenitim promjenama koje bi omogućio da, kako je formulisala EK, "građani zemalja EU uživaju neophodna prava koja bi im omogućila otkup nekretnina u Hrvatskoj."

Prema SSP i drugim sporazumima sa EU, Hrvatska bi liberalizaciju tržišta nekretnina trebala završiti do 2009.godine.

Državljeni Njemačke, Belgije, Velike Britanije, Francuske, Holandije i Španije mogu kupovati nekretnine u Hrvatskoj na temelju reciprociteta.

Međutim, procjenjuje se da zbog administrativnih zavrzlama transakcija može potrajati i dvije godine, pa strani državljani pribjegavaju bržoj, ali skupljijoj opciji. Oni osnivaju preduzeća u Hrvatskoj koje onda bez ograničenja kupovati nekretnine.

Procjenjuje se da je u Hrvatskoj u posljednjih pet godina strancima prodato oko 3,500 nekretnina. Strani građani i preduzeća ne mogu pribaviti vlasništvo nad poljoprivrednim i šumskim zemljištem u Hrvatskoj.

PROF. DR GORDANA ĐUROVIĆ, POTPREDSJEDNICA VLADE CRNE GORE ZA EVROPSKE INTEGRACIJE

Mi najbolje znamo kada smo spremni da uđemo u borbu za kandidaturu

Autonomno je pravo svake države da, poslije potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i uspješnog starta Privremenog sporazuma, sama odluči kada je najbolje da podnese zahtjev za članstvo, tj. kada je spremna da uđe u "borbu" za kandidaturu, ocijenila je prof. dr **Gordana Đurović**, potpredsjednica Vlade Crne Gore za evropske integracije.

U intervjuu za *Evropski puls* ona je kazala da je nakon toga inicijativa na institucijama EU, prvenstveno na Evropskoj komisiji, da taj proces i omogućiti, time što će pripremiti prijedlog Upitnika i sve ostale povezane aktivnosti.

● **Kako izgleda Vaš plan rada za 2008. godinu i što je Vaš glavni cilj koji želite da bude dostignut tokom ove godine?**

Kada je riječ o evropskoj integraciji Crne Gore planovi su jasni: usvajanje Nacionalnog programa za integraciju (NPI) Crne Gore u EU za period 2008 – 2012, puna posvećenost ispunjavanju obaveza iz Privremenog sporazuma, pregovori o visa-free režimu za slobodno putovanje naših građana u zemlje Schengenskog sporazuma, podnošenje zahtjeva za punopravno članstvo u EU i priprema za Upitnik koji slijedi nakon odluke Savjeta o otpočinjanju procesa za sticanje statusa zemlje kandidata. Takođe, i intenzivan politički dijalog sa EU i sa zemljama procesa stabilizacije i pridruživanja. Istovremeno, primjena Sporazuma i NPI značiće još više svakodnevnog posla na pripremi novih propisa u našim resorima, kao

foto: VIJESTI

Gordana Đurović

i jačanju instrumenata za kvalitetnu primjenu politika.

● **Da li ste već ostvarili kontakte sa Vladom Republike Slovenije, koja do juna predsjedava EU i da li imate neki konkretan prijedlog za bližu saradnju i slovenačku podršku Crnoj Gori?**

Svakako, oni su upoznati sa našom evropskom agendom za ovu godinu. Saradnja je posebno ojačana i kroz twinning program, koji se uspješno realizuje već dvije godine kroz saradnju naših administracija u oblasti jačanja kapaciteta za proces evropskih integracija. Kao što smo i očekivali, slovenački parlament je ratifikovao i naš Sporazum sa EU.

● **Najavili ste da će Vlada u prvoj polovini 2008. godine predati zahtjev za članstvo u EU. Što želite konkretno time da postignete?**

Naša Skupština je usvojila Rezoluciju o ispunjavanju obaveza u okviru SSP-a, i u tom dokumentu pozvala Vladu da podnese aplikaciju za članstvo u EU u prvoj polovi-

ni 2008. godine. Taj poziv omogućava da se ispod našeg pismenog, formalnog zahtjeva za punopravno članstvo u EU nađu potpisi i predsjednika Crne Gore, i predsjednika Skupštine i predsjednika Vlade, što daje posebnu, specifičnu težinu našoj aplikaciji. A treći dokument, koji je takođe pripremljen, predstavlja Memorandum o namjerama Vlade u toj oblasti, odnosno još jednu potvrdu naše posvećenosti procesu integracija i ispunjavanju obaveza po Sporazumu, koji uključuje i ispunjavanje svih kratkoročnih preporuka iz dokumenta Evropsko partnerstvo za Crnu Goru iz januara 2007. godine, izradu i sprovođenje NPI, punu primjenu Privremenog sporazuma i dalji rad na harmonizaciji zakonodavstva. Danom potpisivanja SSP-a to je najavio i predsjednik Vlade, a poslije toga i svi članovi Vlade, prilikom zvaničnih susreta na najvišem nivou sa predstavnicima država članica EU i evropskih institucija. To se od nas, na određeni način, i očekuje.

● **Kako gledate na izjavu evropskog komesara za proširenje Olli Rehma koji je, povodom najave zahtjeva za članstvo, kazao da Crna Gora prevashodno treba da se bazi-
ra na izpunjenju onoga što je preuzela iz SSP-a?**

Njegove najvažnije poruke su konstruktivne, jer "priznaje" da je Crna Gora u 2007. godini "ostvarila značajan napredak", tj. da je potpisala SSP, usvojila Ustav, startovao je Privremeni sporazum, kao i da "shvata da Crna Gora teži da dobije status zemlje kandidata" i da, uz

LAKO ĆEMO VIDJETI KO NAJVIŠE RADI

● Stupio je na snagu izmijenjeni zakon o zaradama državnih službenika koji Vam omogućava da nagradite one službenike koji se pokažu najkorisnijima. Koliku ćete platu odrediti službenicima u svom kabinetu i Sekretarijatu za evropske integracije koji se ističu i imaju neophodna znanja?

Plate su malo povećane i to je dobro. Sad idemo u drugu fazu, da se dodatno nagrade oni koji najviše doprinose. Vidjećemo kakva će biti prva iskustva. U svakom slučaju, pošto ima toliko posla, lako je, na osnovu rezultata rada, zaključiti ko je, na konkretnom poslu, dao doprinos iznad očekivanog i doprinos znatno veći nego neko drugi.

to, "Crna Gora igra konstruktivnu ulogu u regionu", kao i da "ima potencijal da nastavi trenutni uspješni kurs prema političkoj stabilnosti i ekonomskom i društvenom razvoju".

Korektno, ali i sveobuhvatno, istakao je glavne segmente ukupne politike koje treba dalje unapređivati i o čemu se u najmlađoj evropskoj državi treba posebno voditi računa u narednom periodu. Oni su više načelni, ali svakako važni.

● Vi ste ranije, povodom nezadovoljstva predstavnika EK što Strategija razvoja energetike nije poslata u Brisel na reviziju prije njenog usvajanja, rekli da se nije potrebno pozivati na SSP kada on još nije stupio na snagu. S obzirom da je bilo disonantnih tonova u vezi sa tim pitanjem, kakav je uopšte stav Vlade – da li SSP za Crnu Goru važi već sada ili ne?

Mislim da je stav EK prema usvojenoj Strategiji razvoja energetike Crne Gore najbolje predstavljen u izjavi komesara za energetiku prilikom posjete ministra Gvozdenovića njegovom direktoratu, krajem januara ove godine. Komesar Piebalds je podržao usvajanje dokumenta, posebno ističući značaj dugoročnog okvira, isticanje značaja sigurnosti snabdjevanja, podsticaj investitorima, kao i, dijelom, doprinos ublažavanju klimatskih promjena. Podržao je Vladu u naporima na

unaprijeđenju politike u oblasti energetike. U koordinaciji sa Delegacijom EK u Crnoj Gori, mi očekujemo da ocjene o Strategiji dobijemo i u pismenoj formi, kao i da zajedno sa predstavnicima EK radimo na izradi Akcionog plana za implementaciju Strategije u narednim mjesecima. Crna Gora usvajanjem Strategije u ovoj važnoj oblasti, poslije više godina unutrašnjeg dijaloga o ovom dokumentu, nije prekršila ni jednu odredbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Mi imamo veoma dobru saradnju sa Delegacijom EK u Podgorici.

● Što mislite o tvrdnjama nekih političara iz Srbije (g. Svilanović) da će Brisel "tražiti" da Crna Gora, Srbija i Albanija zajedno apliciraju za članstvo, što nagovještava da je raspoloženje da se ove zemlje zapadnog Balkana ne tretiraju pojedinačno prilikom daljeg pridruživanja Uniji?

Ne znam ko će šta tražiti iz ugla različitih analitičara regiona, ali znam što smo mi najavili da ćemo tražiti i da to Brisel veoma dobro zna i razumije. Slažem se da je region veoma važan aspekt ukupnog procesa integracija, ali se ipak svaka zemlja mora ocjenjivati na bazi sopstvenih pretnuća i ostvarenih evropskih koraka.

● U okviru CDP-a formirana je prva baza podataka potencijalnih nacionalnih eksperata koji bi mogli pomoći bržem putu ka EU. Kako

namjeravate da iskoristite usluge onih koji su se prijavili i kako namjeravate da testirate njihovo znanje?

Vlada Crne Gore je, uz podršku Programa za razvoj kapaciteta (CDP), izgradila bazu podataka nacionalnih eksperata u zemlji i inostranstvu spremnih da pomognu u procesu evropskih integracija. Cilj je da se prepoznaju, objedine i koordiniraju svi nacionalni administrativni, politički, stručni i intelektualni potencijali, kako bi na taj način svi segmenti društva učestvovali u procesu reformisanja države, zakonodavstva i ekonomije, što će na kraju voditi ka članstvu Crne Gore u Evropskoj uniji. Baza podataka ima ukupno: 104 eksperta, od čega je diplomaca 40, magistara 45 i doktora 19.

Oni su specijalizovani u sljedećim oblastima: arhitektura 2, bezbjednost 2, ekologija 17, ekonomija 29, informaciono društvo 3, integracije 24, ljudska prava 5, mediji 1, međunarodno pravo i međunarodni odnosi 4, obrazovanje 1, poljoprivreda 12, prava manjina 1, pravo 1, saobraćaj 3, socijalna politika 1, standardizacija 1, statistika–demografija 1, turizam 2 i zdravstvo 6. Od ukupnog broja 83 žive u Crnoj Gori, a u inostranstvu njih 21.

● I gdje ćete ih angažovati?

Prvi nacionalni konsultant je angažovan u Ministarstvu turizma i životne sredine, kao i u Ministarstvu pravde. Kratkoročno, mnogi su angažovani na pripremi potpoglavlja Nacrta nacionalnog programa za integraciju.

Radi podrške izradi NPI, CDP i PARIM projekat su, u periodu od oktobra do decembra 2007. godine, angažovali preko 25 međunarodnih eksperata koji su pokrili oko 20 poglavlja *acquis communautaire*–a, odnosno pomagali ministarstvima i grupama za evropske integracije.

N. RUDOVIĆ

CRNA GORA IZMEĐU SRBIJE, KOSOVA I EVROPSKE POLITIKE

Krivudava staza interesa

Jedna od pretpostavki u diplomatskim krugovima u Crnoj Gori bila je da se lider vladajuće Demokratske partije socijalista (DPS) **Milo Đukanović**, između ostalog, vraća na premijersku poziciju da bi Crna Gora prošla bez većih unutrašnjih turbulencija kada prizna nezavisnost Kosova. Navodno, bio je potreban neko sa nespornim autoritetom ko će obznaniti svijetu, Kosovu i "bratskoj Srbiji" da će Podgorica uspostaviti diplomatske odnose sa Prištinom, a da nakon toga ne dođe do unutrašnje političke krize, užarenih tenzija, nekontrolisanih demonstracija... Ovako, vjerovatno se računa da će se bijes dijela javnosti iz srpskog nacionalnog korpusa usmjeriti direktno samo na Đukanovića, koji je pokazao da je i iz mnogo opasnijih i neizvjesnijih situacija izlazio netaknut. Uz to, zapadu je potreban neko ko će nedvosmisleno saopštiti da "Crna Gora uvažava realnost" i ko će moći da se nosi sa oštrom reakcijom Beograda. Jer, značaj odluke najmoćnijih zemalja svijeta da priznaju Kosovo kao nezavisnu državu bio bi donekle umanjen ako ih ne bi slijedile zemlje regiona.

Da je već iskalkulisao odgovor na pitanje što Crna Gora dobija, a što gubi uvažavanjem nezavisnosti Kosova Đukanović je pokazao još u januaru, kada je bio kategoričan da Podgorica namjerava da sarađuje sa Prištinom u punom kapacitetu.

On je tada saopštio da će "u konačnici Crna Gora, kao i sve zemlje regiona, priznati nezavisno Kosovo".

"Mi smo se opredijelili da budemo dio Evropske unije i moraćemo ispoštovati njene odluke. Naravno, Crnoj Gori ne pripada uloga barjaktara kada je nezavisno Kosovo u pitanju i svakako neće hitati da ga prizna.

Jasna je pozicija Vlade Crne Gore – ne žele da se zamjere Briselu i Vašingtonu, ali isto tako moraju da odvagaju kako da što je manje moguće naljute Beograd

No, u konačnici će to uraditi kao i ostale zemlje regiona", poručio je Đukanović, napominjući da je Crna Gora zainteresovana za postizanje održivog rješenja kosovskog pitanja, koje će garantovati stabilnost regiona.

Nekoliko dana ranije iz MIP-a je saopšteno da će Crna Gora "u saradnji i koordinaciji sa partnerima iz EU i međunarodne zajednice, kada za to dođe vrijeme, pronaći pravi, svoj odgovor na kosovsko pitanje".

Jasna je pozicija Vlade Crne Gore – ne

Sa protestnog skupa prosrpske opozicije u Podgorici

žele da se zamjere Briselu i Vašingtonu, ali isto tako moraju da odvagaju kako da što je manje moguće naljute Beograd. Eventualnu ljutnju Prištine anulirali su najavom da će priznanje svakako stići, sada samo ostaje pitanje kada. Prema nekim procjenama, ne prije nego što se okončaju aprilski predsjed-

slučajno ne padne na pamet da okrene leđa Srbiji i zahtijevaju skupštinsku raspravu.

"Pitanje je što dobija Crna Gora priznanjem Kosova? Dobijamo bolje međusudbne odnose – nemojte molim vas. Crnu Goru niko ne pritiska... Nije na meni da tumačim poteze drugih zemalja, ali jeste da

Da je već iskalkulisao odgovor na pitanje što Crna Gora dobija, a što gubi uvažavanjem nezavisnosti Kosova Đukanović je pokazao još u januaru, kada je bio kategoričan da Podgorica namjerava da sarađuje sa Prištinom u punom kapacitetu

dnički izbori kako kandidat DPS-a **Filip Vujanović** ne bi izgubio potencijalne glasove dijela Srba iz Crne Gore. I sigurno ne prije nego što to učine ostale zemlje regiona.

Sam Vujanović upozorava da Podgorica ne treba ishitreno da se odredi prema

učinim sve da Crna Gora ne učini nešto što je nikada oprati neće u istoriji", kaže predsjednik Socijalističke narodne partije (SNP) **Srdan Milić**.

Pred vlašću Crne Gore je naizgled nemoguć zadatak – da pomiri želje i strasti svojih 32% Srba i 7% Albanaca. Za početak, sugerisala je Albancima da se ne raduju na javnim mjestima, dok su Srbi protestovali ispred Skupštine, valjda zato što ih je mnogo više. Na kraju, vjerovatno će čekati da vrijeme učini svoje i uraditi ono što od nje traže vodeće članice EU i SAD, od kojih zavisi crnogorska perspektiva i ostvarenje dva strateška cilja – učlanjenje u NATO i EU.

Ostaje samo pitanje što će se u narednih nekoliko godina dešavati sa regionalnom saradnjom kada se Srbija nađe u situaciji da svi njeni susjedi priznaju da Kosovo više nije dio Srbije. A regionalna saradnja je preduslov za pridruživanje EU.

Kosovu jer mora voditi računa o svojim unutrašnjim interesima.

"Nas niko ne forsira da se izjašnjavamo. Ne vidim da ima potrebe da se izjašnjavamo u nekom ishitrenom, nedovoljno opreznom i nedovoljno osmišljenom sadržaju i ne razumijem zašto se unutar Crne Gore očekuje neko ishitreno izjašnjavanje kad Crna Gora nikada nije vodila neopretnu i ishitrenu politiku", smatra Vujanović.

Iz opozicionih stranaka, mimo Pokreta za promjene (PzP), upozoravaju vlast da joj

N. RUDOVIĆ

Nove države i stari premijeri

Piše: Brano Mandić

Složićemo se da je Barselona za nijansu ljepši grad od Prištine. Bolja klima, više noćnih klubova, Sagrada Familija, flamenko... Otud je sasvim normalno što su pet urednika crnogorskih medija nedavno proveli koji dan na sajmu mobilne telefonije baš u Gaudijevom gradu. Molim lijepo, novinari i treba da vide svijeta.

No, prošle sedmice taj je svijet dobio novu državu, a ona se igrom slučaja graniči sa rodnom grudom gorepomenutih urednika i njima podređenih reportera. To što je crnogorska medijska scena doživjela da minulog vikenda samo Vijesti i RTCG pošalju reportere u Prištinu – to nas dovodi do melanholičnog zaključka da je baviti se novinarstvom u Crnoj Gori isto što i igrati košarku u Velsu.

Ako urednici nijesu prepoznali koliko je veliki Alah bio milostiv i jedan planetarni događaj dovukao do graničnog prelaza Murino, (ili Mehov Krš, pa preko Zubinog potoka do prve KFOR-ove patrola), onda je logično da nam srednjoškoolci burokcū po ulicama i verbalno kolju rogate i repate

Veliki je propust ministra unutrašnjih poslova Jusufa Kalamperovića što nije propisao i spisak politički koretnih zdravica, prihvatljiv meni i broj zvanica koje ja kao Albanac mogu da pozovem da se siti izđipamo u dnevnoj sobi

"šiptare", što će ubrzo da poharaju i Crnu Goru, o čemu nadahnuto pripovijeda **Predrag Popović**.

Deset kamera snima Popovića. Deset novinara zapisuje njegovo otkrovenje. Deset vozača dovelo je ekipe do stranačkih prostorija, deset urednika pogledalo je izvještaje sa press-a – medijska zajednica može mirno da spava jer je preni-

jela ekskluzivu. Predsjednik jedne partije sa oko 900 glasača, saopštava frešku vijest da je Crna Gora dio projekta velike Albanije. Da smo to znali znali ranije, možda bi se u Prištini pohrlilo iz svih redakcija, postavljala nezgodna pitanja, prenijele izjave zvaničnika. Za sve je kriv gospodin Popović koji je veliku istinu tako dugo tajio od vaskolike javnosti i

rovića, što nije propisao i spisak politički koretnih zdravica, prihvatljiv meni i broj zvanica koje ja kao Albanac mogu da pozovem da se siti izđipamo u dnevnoj sobi ili kupatilu.

Komšija Srbin će zato ispred Skupštine, u petak u 17h, kao gospodin da protestuje protiv kršenja Rezolucije 1244, i da više onoliko glasno koliko se to može u svojoj domovini.

Onda će da dođu izbori i Demokratska partija socijalista (DPS) će da snima reklame sa narodnim nošnjama i zagrljenim đavoljanima i frkunicama koji se ispod oka pogleduju toliko filovani čistom ljubavlju prema Crnoj Gori i mladalačkim libidom da im nije važno je li na glavi fes, crnogorska kapa ili keče.

Postoji samo jedna veća laž od teze da su Albanci u Crnoj Gori ravnopravni, a to je težnja lidera srpskih stranaka da tako zaista i bude.

dopustio da nam pred nosom promakne istorija u komšiluku, koju toliko vrebamo na svakom uglu matične nam države.

Ta ista država poručila je u međuvremenu Albancima u Crnoj Gori da nezavisnost Kosova slave do mile volje, ali među četiri zida.

Veliki je propust ministra unutrašnjih poslova **Jusufa Kalamper-**

Otud ne čudi što mobilnim telefonima ovih dana kruži poruka kako je dužnost najsvetija ubiti "šiptara". Na nesreću organizatori mobiljade u Barseloni napravili su kiks i nijesu uvrstili u agendu raspravu na temu "SMS fašizam – juče, danas i sutra", pa novinarske vedete nijesu našle za shodno da se bave sličnim tričarijama. Kao što ni policija nije smogla snage da uhapsi tri osobe u Bijelom Polju koje su pozirale sa zapaljenom albanskom zastavom. Sve je to dobro nam poznato vaganje izvršne vlasti specijalizovane da čuva međunacionalni sklad. Koliko puta smo u Crnoj Gori sačuvali mir, da čovjek pomisli da nijesmo država tako bogate koljačke tradicije. Odbrambeno – koljačke rekle bi patriote.

Domoljubi su inače ovih dana u orgazmu. Znete ko im je opet došao? Ipak Duke–ov peti povratak ne brine "srpske lidere" koliko zlokobna činjenica da se, kako kažu, vratio da prizna nezavisnost Kosova.

Ankete pokazuju da većina smatra da je Evropska unija to utopijsko odredište, ali dovoljno je samo tri takta zaguslati uz adekvatno ozvučenje i vidjeti koliko je evropska priča u Crnoj Gori jedno obično foliranje. Potreban je, naravno, i dobar guslar, a dokazano je da ga imamo, peti put

Pitanje je samo koliko će ta vaseljenska tema da bude interesantna, koliko će još da se žvaće o **Putinu**, ruskom vetu u Savjetu bezbjednosti, o Kini... a sve to samo jer su privatni životi beogradskih akademika i političara valjda toliko prazni da bez blama traže pravdu u svjetskoj politici.

U svakom slučaju odlično za vlast da Srpska lista brekće put Kosova jer će oni moći da verbalno lepršaju prema Evropskoj uniji. Tako će se opet DPS ustoličiti kao moderna stranka. To što njeni albanski

poslanici ne smiju javno da kažu kako im je mило prištinsko slavlje, to nema veze. **Škrelja** se preziva poslanik koji 17. februara kaže da je "vrlo lijep i sunčan dan", kao da

Postoji samo jedna veća laž od teze da su Albanci u Crnoj Gori ravnopravni, a to je težnja lidera srpskih stranaka da tako zaista i bude

govori repliku iz nekog nisko–budžetnog špijunskog filma. On ne kaže da mu je draga nova država, on je DPS–ovac, a ta politička fela zna gilipterski da izbjegne svaku

odgovornost pa čak i onu prema vlastitom narodu, u ovom slučaju albanskom. U toj Škreljinoj doskočici čuči sva sila dvadesetogodišnje vlasti koja "nakrpa sitno arbanaški" kada god treba progovoriti precizno. Tako se šverceri šale kada kažu da se za prvi milion niko ne pita, tako se evropski političari pozivaju na priganice, tako je direktor bio u Kinšasi, a ne u zatvoru. U toj orijentalnoj mudrosti, u tom piljarskom rezonu zaglibljeni leže i studenti i penzioneri, srećni što imaju svog predstavnika na

takmičenju za pjesmu Evrovizije i puni nade da će biti bolje plasiran od srpskog kolege. A naša bratska susjedna republika, ako bude imala barem trunku mudrosti mogla bi debelo da naplati kosovsko stradanje i prešiša nas ne evropskom putu. Onda bi Crna prigrabila oreol žrtve, ali samo sa ruskim milionima iza se da stave veto na ulaze budvanskih plaža.

Da zaključimo, ovih se dana vidjelo koliko je dobro što je Crna Gra u bivšoj državnoj zajednici ostavila kosovski problem. No, još je otvoreno pitanje koliko će ga opozicija i vlast rabiti kada im se prohtje da podignu tenziju i fintiraju nezadovoljnike.

Građani bi se u međuvremenu mogli dosjetiti da je nacionalni, samo jedan u lepezi identiteta koji

nam nudi zapadna civilizacija, da se može biti i odgovoran roditelj, profesionalac, komšija, građanin.

Što se tiče velike Albanije, Srbije ili Hrvatske, to su samo istorijske babaroge i snagu u Crnoj Gori mogu dobiti samo ako ona ne bude imala lojalne građane. Ako nam država ne dozvoli da se radujemo ili protestujemo onda joj se nema zašto biti lojalan, nego ćemo 2008, u nevakat, sanjati neko obećano carstvo "za brda ona" gdje se poštuje ljudsko pravo – na sreću.

Ankete pokazuju da većina smatra da je Evropska unija to utopijsko odredište, ali dovoljno je samo tri takta zaguslati uz adekvatno ozvučenje i vidjeti koliko je evropska priča u Crnoj Gori jedno obično foliranje. Potreban je, naravno, i dobar guslar, a dokazano je da ga imamo, peti put.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

DOK SE HRVATSKA GRČEVITO BORI ZA SVOJ ZAŠTIĆENI EKOLOŠKO-RIBOLOVNI POJAS CRNA GORA JOŠ NE PLANIRA DA PROGLASI SVOJ

Piše: Emil Kriještorac

Nesporazum Hrvatske i Slovenije oko hrvatske odluke o proglašenju Zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa (ZERP), usvojene od strane Sabora Republike Hrvatske još okobra 2003. godine, a koja od 1. januara važi i za države članice EU, trenutno doživljava

Što se tiče Crne Gore i njenih susjeda, ne bi trebalo da bude otvorenih pitanja, samim tim što su granice na moru prema Albaniji i Italiji riješene sporazumima sa SFRJ čiji je Crna Gora sukcesor, dok sa Hrvatskom važi privremeni sporazum, odnosno Protokol o privremenom režimu na području Prevlake

pravu kulminaciju. Hrvatska primjenu popularnog ZERP-a smatra svojim suverenim pravom, dok Slovenija, u svojstvu predsjedavajućeg EU, to osporava i prijeti da će primjena ZERP-a usporiti i otežati pristupanje Hrvatske EU. Nezadovoljstvo proglašenjem ZERP-a iskazuje i Italija, ali za sada sofisticirano i u mnogo blažoj formi.

Nedavno, krajem 2007. godine, i Crna Gora je dobila Zakon o moru, na osnovu kojeg je stekla pravni osnov da Skupština Crne Gore uskoro donese odluku o proglašenju Isključive ekonomske zone Crne Gore u Jadranskom moru. Što se tiče Crne Gore i njenih susjeda,

Suvereno pravo u koje EU ne bi trebalo da se miješa

ne bi trebalo da bude otvorenih pitanja, samim tim što su granice na moru prema Albaniji i Italiji riješene sporazumima sa SFRJ čiji je Crna Gora sukcesor, dok sa Hrvatskom važi privremeni sporazum, odnosno Protokol o privremenom režimu na području Prevlake. Pored toga, naš zakon ne zabranjuje stranim ribarima da eksploatišu riblji fond našeg dijela Jadrana, tako da će proglašenje odluke predstavljati samo formalnost.

Isključiva ekonomska zona je pojas koji se prostire od granice teritorijalnog mora prema pučini do granice epikontinentalnog pojasa, odnosno granice sa drugom državom što se utvrđuje sporazumom. U svojoj isključivoj ekonomskoj zoni država ostvaruje suverena prava radi: iskorištavanja, istraživanja,

inspekciju, progon stranog broda i sudske postupke.

Međutim, ovaj pojas, u skladu sa međunarodnim pravom ostaje morski prostor u kojem sve države uživaju zajamčene slobode plovidbe, preleta, polaganja podmorskih kablova i cjevovoda i druge međunarodno-pravno dopuštene načine korišćenja mora.

Pa u čemu je onda problem, ako znamo da je pomenuti ekonomski pojas proglasilo 135 država od njih 152 koje izlaze na more? U konkretnom slučaju, problem je nastao zbog želje Italije da se suverenost Hrvatske nad svojom isključivom ekonomskom zonom ne prostire i na ribarenje, jer Italija ima ogromnu ribarsku flotu kojom eksploatišu riblji fond van svoje isključive ekonomske zone, na račun druge države koja, kao na primjer Hrvatska, ima neuporedivo manju i zastarjelu flotu, a enormno bogatiji riblji fond u blizini svoje obale. Primjera radi, Italijani u Jadrano godišnje ulove oko 200.000 tona ribe a Hrvati oko 20.000 tona. Italija, kada je proglašavala svoju isključivu ekonomsku zonu 2006. godine nije pominjala ribolovni pojas, jer joj takva formulacija ne ide u prilog. Italijanske kočice, kojih ima na hiljade, imaju veliki problem sa oskudnim ribljim fondom u svojim vodama, koji ne može da istrpi toliku eksploataciju.

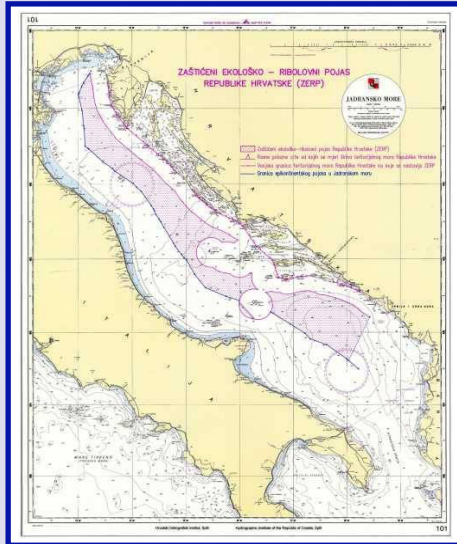
Sa Slovenijom je problem nešto komplikovaniji jer još uvijek Hrvatska i Slovenija nijesu definisale svoje granice na moru. Sa stanovišta međunarodnog prava problematično je i da li Slovenija može imati pravo na epikontinentalni pojas, a time i isključivu ekonomsku

očuvanja i upravljanja živim i neživim prirodnim bogatstvima, proizvodnje energije korišćenjem mora, morskih struja i vjetrova, a sve to podrazumijeva i uključuje nadzor, pregled,

zonu na Jadranskom moru, jer je konfiguracija njenih 45 km obale takva, da ona teško može, i po najblagonaklijem tumačenju pomorskog prava doći do otvorenog mora, a time i do dijela ovog neprocjenjivog bogatstva.

"Hrvatska je primjenom ZERP-a otežala svoje pristupanje EU i sada mora napraviti ozbiljne promjene ako želi nastavak tog procesa" izjavio je **Danilo Turk**, predsjednik Slovenije, dok je **Janez Janša** smatrao da je "teritorijalni dogovor" iz 2004. godine o tome da ZERP neće primjenjivati na članice EU i dalje na snazi i da Sloveniji odgovara takvo stanje. Janša je konkretno mislio na službenu zabilješku koju su napravili sekretari spoljnih poslova Hrvatske, Slovenije i Italije 2004. godine, kada je Hrvatska tek otpočinjala pregovore sa EU, a kao uslov joj je odmah ispostavljen zahtjev da se odluka o proglašenju ZERP-a ne odnosi na članice EU do potpisivanja Ugovora o partnerstvu u ribarstvu između Evropske zajed-

"Siguran sam da uz malo dobre volje, možemo otkloniti uzroke nezadovoljstva Italije, Slovenije i Europske komisije, bez promjene sadržaja i uz punu primjenu ZERP-a", poručio je Sanader.

Davor Vidas, doktor pravnih nauka i hrvatski ekspert, mišljenja je da

Stručnjaci Italije, Slovenije i Hrvatske, za razliku od političara, nemaju dileme da je pravo na ZERP suvereno pravo svake države, i do sada je u razgovorima ostalo samo sporno pitanje nadzora. Italija traži da se nadzor sprovodi zajednički, dok se Hrvatska zauzima za samostalni nadzor

nice i Republike Hrvatske. **Ivo Sanader**, premijer Hrvatske, međutim ne pridaje veliku važnost ovim prijetnjama, a Hrvatska je već 3. januara uhvatila prve italijanske ribare koji su kočarili u teritorijalnim vodama Hrvatske, sjeveroistočno od Palagruže, i isti su privedeni prekršajnom sudiji u Visu.

"Hrvatska ima obavezu i pravo da brine o moru i podmorju koje se nastavlja na njenih 6278 km crte obale, uključujući i onu uokolo 1246 otoka, otočića i hridi" i dodaje da "Hrvatska neće postati članicom EU odricanjem od tih svojih međunarodno zajamčenih prava. Tim više što je vladavina prava među

temeljnim načelima Unije".

Naravno, ova pitanja nijesu samo specifičnost Jadranskog mora, ali pitanje koje stoji pred EU jeste, da li neka članica EU, kao recimo Slovenija, može koristiti svoj položaj i ucjenjivati drugu državu, koja je pritom kandidat za prijem u EU, nerazriješenim odnosima oko ingerencija i ekonomskih interesa nad morem. Na žalost, izgleda da može. To se da primijetiti i u izjavi **Hannesa Swobode**, izvjestioca Evropskog parlamenta za Hrvatsku, koji u razgovoru za bečki list Die Presse, kaže da Hrvatska teško može zaključiti pregovore do 2009. godine, pri čemu posebno potencira reformu na polju brodogradnje, ribolova i posebno akcentira problem ZERP-a. "Morska granica je sporna. Hrvatska jednostrano razmišlja, a prema pravilima EU trebala bi se uskladiti sa svojim susjedima", rekao je Swoboda govoreći o ZERP-u. I u samom Izvještaju o napretku Hrvatske za 2007. godinu (SEC (2007) 1431) koji je objavljen u Briselu 6. januara 2008. godine, na nekoliko mjesta se potencira problem ZERP-a, uz kratku konstataciju "to je pitanje koje treba riješiti".

Ovdje valja podvući da ZERP nema nikakve veze sa pravnom tekovinom EU.

Međutim, iako se problem čini velikim, upornost Hrvatske i najnoviji sastanci ukazuju da se on ipak da prevazići. Stručnjaci Italije, Slovenije i Hrvatske, za razliku od političara, nemaju dileme da je pravo na ZERP suvereno pravo svake države, i do sada je u razgovorima ostalo samo sporno pitanje nadzora. Italija traži da se nadzor sprovodi zajednički, dok se Hrvatska zauzima za samostalni nadzor. Pozitivan signal za Hrvatsku je došao i od komesara za proširenje, čija je portparolka **Kristina Nađ** nedavno izrazila uvjerenje "da će širenje nacionalne jurisdikcije u Sredozemlju stvoriti uslove za održivi ribolov, doprinijeti efikasnom suzbijanju ilegalnog, neprijavljenog i nelegalnog ribolova, te stvoriti temelje za djelotvornu bilateralnu i multilateralu saradnju država u Sredozemlju".

Autor je polaznik IV generacije Škole evropskih integracija i visoki funkcioner Narodne stranke

ZERP NA OSNOVU KONVENCIJE UN

Konvencija Ujedinjenih nacija o pravu mora (The United Nations Convention on Law of the Sea – UNCLOS) po kojoj svaka obalna država ima pravo na svoj isključivi ekonomski pojas je usvojena 1982. godine. Pomenuta Konvencija koja je stupila na snagu 1984. godine, tj. godinu dana nakon što je ratifikovalo ili joj pristupilo 60 država, predstavlja dokument od izuzetnog pravnog, političkog i ekonomskog značaja, kojim se međunarodno pravno, na sveobuhvatan način uređuju svi načini upotrebe mora, iskorišćavanja, zaštite, očuvanja i poboljšanja kvaliteta mora, morskog dna i podmorja i obezbjeđuje uspostavljanje globalnog pravnog poretka u ovoj oblasti. U odnosu na ženevsku konvenciju o pravu mora iz 1958. godine u Konvenciji UN o pravu mora unijeta su brojna pravila važećeg međunarodnog prava. SFRJ je Konvenciju UN o pravu mora ratifikovala 1986. godine.

Na Jadranskom moru još nije došlo do sporazumnog razgraničenja, ali se privremeno koristi crta razgraničenja epikontinentalnog pojasa koja je definisana Sporazumom između SFRJ (Hrvatska i Crna Gora sukcesori) i Republike Italije 1968. godine.

GORAN ĐUROVIĆ, IZVRŠNI DIREKTOR CENTRA ZA RAZVOJ NEVLADINIH ORGANIZACIJA (CRNVO)

Antievropski front se širi kroz državne institucije

Skupština Crne Gore u kontinuitetu daje veliki doprinos udaljavanju crnogorskog društva od Evropske unije. Antievropski front se širi kroz sve institucije države, a uključanje Skupštine u ovaj front signal je za udruživanje i solidarnost svih snaga koje pripadaju onoj drugoj, evropskoj Crnoj Gori. Sada imamo jasno vidljivu, još jednu, po mom mišljenju suštinsku, polarizaciju: evropsku i antievropsku Crnu Goru, ocijenio je **Goran Đurović**, izvršni direktor Centra za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO).

Vladajuća DPS–SDP koalicija je do sada tri puta odbijala njegovu kandidaturu za člana Savjeta RTCG, iako po Zakonu nije imala pravo da se izjašnjava već samo da konstatuje da je izabran.

"Ni poslije dvije godine Savjet RTCG nije formiran u punom sastavu, "argumentacija" se od slučaja do slučaja mijenja, kreativnosti nikad kraja. No, čini se da je sve teže sakriti da se crnogorsko društvo približava mekoj diktaturi ako se uopšte takvo stanje može gradirati", rekao je Đurović za Evropski puls.

On ističe da su u Skupštini Crne Gore usvojeni Zakon o javnim radio-difuznim servisima RTCG već odavno ne primjenjuje.

"Nedavni postupak stavljanja na dnevni red mimo pravila utvrđenih Poslovnikom i ponovno odbijanje po-

foto: VIJESTI

Goran Đurović

vladajuće političke grupacije kroz navodni javni servis", smatra Đurović.

On dodaje da "taj navodni viši interes nije postojao ni prije dvije godine ni prije dva mjeseca, kada je skupštinska većina odbila da potvrdi imenovanje 6 članova Savjeta i po ko zna koji put prekršila Zakon".

"Iako je u tom slučaju nadležni skupštinski odbor potvrdio da je procedura imenovanja bila potpuno ispoštovana, a na proces imenovanja nije bilo prigovora domaće i međunarodne javnosti. U nedavnoj epizodi čak ni nadležni sku-

ugroženim i isključenim grupama, osobama sa invaliditetom, onima koji brinu o ljudskim pravima da daju doprinos razvoju našeg društva preko boljeg javnog servisa.

"O interesima ovih grupacija ne treba valjda da brine i vodi računa neka druga država i neki drugi javni servis. Beskonačnim ponavljanjem postupaka imenovanja članova Savjeta RTCG skupštinska većina želi da obesmisli koncept građanske participacije i principe civilnog društva, iscrpi i demotiviše nevladine organizacije kao ovlašćene subjekte i tako stvori uslove da u Savjet budu potvrđeni samo oni koji su nesumnjive ili manje sumnjive političke, ideološke i interesne podobnosti i lojalnosti. Skupštinska većina osim urušavanja odnosa sa nevladinim organizacijama i građanima očigledno je spremna da ignoriše preporuke i mišljenje međunarodnih organizacija i institucija. Evropski parlament je u svojoj Rezoluciji u decembru 2007. jasno pozvao Skupštinu Crne Gore da prekine dosadašnju praksu odlučivanja o imenovanim članovima Savjeta RTCG. Iste zahtjeve ima i Evropska komisija, Savjet Evrope i OEBS", ukazuje Đurović.

On podvlači da smo "umjesto ozbiljnog odnosa poslanika prema zahtjevima domaće i međunarodne javnosti dobili nove manipulacije i panične napade na nevladin sektor".

"Na žalost, reakcija domaće javnosti prema skandaloznom ponašanju u Skupštini je blaga, a očigledno je nedovoljno snažna i reakcija međunarodnih organizacija koje ocjenjuju proces razvoja demokratije u Crnoj Gori. Samo jaka i zajednička reakcija građana, domaćih organizacija i institucija i međunarodnih organizacija može spiječiti totalnu anarhiju koja polako, ali sigurno ulazi u Crnu Goru. Ukoliko te reakcije ne bude sada, onda nemamo pravo da se iznenadimo kada diktatura bude očigledna i uobičajena stvar u Crnoj Gori", upozorava Đurović.

Samo jaka i zajednička reakcija građana, domaćih organizacija i institucija i međunarodnih organizacija može spiječiti totalnu anarhiju koja polako, ali sigurno ulazi u Crnu Goru. Ukoliko te reakcije ne bude sada, onda nemamo pravo da se iznenadimo kada diktatura bude očigledna i uobičajena stvar u Crnoj Gori

tvrdjenja imenovanih članova/ca uz objašnjenje da se radi o 'višem interesu', u najmanju ruku je smiješan, iako je situacija daleko od veselja. Navodni viši interes bio je da se na brzinu izabere jedan ili više ljudi sa proširene liste, kako bi pred očima međunarodne javnosti ovaj proces bio prikazan kao zakonit, Savjet RTCG formiran, izbori sprovedeni. Kupilo se dodatno vrijeme koje će se iskoristiti samo za ostvarenje ciljeva

pštinski odbor nije imao priliku da ocijeni regularnost postupka imenovanja već je sve, direktno, a protivzakonito, prepušteno glasanju u kojem je ishod naravno poznat. O interesima Crne Gore i njenih građana većinska grupacija u Skupštini ne vodi računa. Njima treba 6 ili 8 (što više to bolje) kontrolisanih ljudi u Savjetu RTCG", naglasio je Đurović.

On tvrdi da "nije njihov problem" to što se uskraćuje mogućnost socijalno

N.R.

PROCJENA JEDNOG OD VODEĆIH BRITANSKIH EKONOMISTA JEREMY RIFKINA

EU da predvodi treću industrijsku revoluciju

Klimatske promjene i nestanak naftnih rezervi se odvijaju brže no što je iko pretpostavljao, a trenutne politike nijesu dovoljne da isprate i odgovore na taj proces, kaže jedan od vodećih britanskih ekonomista **Jeremy Rifkin**, insistirajući da EU mora preuzeti vodeću ulogu u započinjanju "treće industrijske revolucije".

Nalazimo se u "posljednjem stadijumu jedne energetske ere", kazao je Rifkin za EurAktiv.

On smatra da postojeći energetski sistem zasnovan na fosilnim energijama neće potrajati do kraja 21. vijeka: podnošljive cijene nafte i "vrhunac nafte" – maksimum moguće proizvodnje treba očekivati najkasnije do 2030. godine.

"Ne znam da li su u pravu pesimisti ili optimisti. U svakom slučaju, to će se dogoditi između 2010. i 2030. godine, što ni u kojem slučaju nije puno vremena", rekao je on.

Hidrogen bi mogao predstavljati pravo rješenje kao "univerzalni medijum koji "skladišti" sve vrste obnovljive energije, smatra Rifkin

Zato je neophodno što prije preduzeti mjere, tvrdi Rifkin, navodeći sve veći broj istraživanja, među kojima i treći izvještaj Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama, koja ukazuju ne samo na ubrzani proces klimatskih promjena već i na zabrinjavajuće posljedice koje smo već u prilici da iskusimo.

"Moramo shvatiti veličinu onoga što nam se događa, u pitanju je eventualni nestanak naše vrste", upozorio je Rifkin.

"Treća industrijska revolucija bi trebala biti zasnovana na tri stuba. Prije svega, neophodno je razviti obnovljive oblike energije, uključujući solamu, energiju vjetrova, vode, geotermičku i energiju biomase, i treba ih upotrebljavati koliko god je moguće i gdje god je moguće, u infrastruktura, kućama, radnim prostorima, prevoznim sredstvima. EU je već počela da ulaže u slične projekte i postavila je sebi cilj da do 2020. godine 20% ukupne potrošnje energije mora dolaziti iz obnovljivih izvora. To je veoma značajan korak,

ali neće biti dovoljan", upozorio je Rifkin.

EU sada predstoji posao na iznalaženju načina da se tako proizvedena energija odloži i pretvori u rezerve energije.

"Obnovljiva energija je nestalna. Sunce ne sija sve vrijeme, vjetar ne duva kad je nama potreban", rekao je on.

Postojeći načini skladištenja energije, poput baterija ili diferencijalnih vodenih pumpi pružaju vrlo ograničene kapacitete. Rifkin, međutim, vjeruje da bi hidrogen mogao predstavljati pravo rješenje kao "univerzalni medijum koji "skladišti" sve vrste obnovljive energije.

"Ako iskoristimo jedan dio energije dobijene iz obnovljivih izvora kada takve energije ima na pretek da se izdvoji hidrogen iz vode, koji se onda može skladištiti za kasniju upotrebu, društvo bi time obezbjedilo stalan izvor energije", objasnio je on.

On ističe da se neophodna tehnologi-

ja za ovaj proces danas čini nedostižnom i preskupom, ali da su to u početku bili i automobili i kompjuteri.

"Posljednji stub se odnosi na pitanja distribucije. Evropa mora uspostaviti sveobuhvatnu, integrisanu mrežu koja bi omogućila svakoj od država članica da proizvodi sopstvenu energiju i da dijeli višak sa ostalim članicama kroz umrežavanje u cilju ostvarivanja pune energetske sigurnosti u EU. Italija bi tako dijelila višak solarne energije sa Velikom Britanijom koja bi sa druge strane mogla ponuditi svoj višak energije vjetrova Portugalu, itd. Da bi se to dogodilo, međutim, neophodno je povezati energetske revolucije sa revolucijom komunikacione tehnologije", naglasio je Rifkin.

On upozorava da su se najznačajnije promjene u svjetskoj istoriji dogodile upravo kroz sinergiju novih energetskih i komunikacionih režima i navodi primjer Gutenbergove štamparije i parne mašine na ugaj koje su zajedno proizvele prvu

Jeremy Rifkin

industrijsku revoluciju, ili značaj telefona i motora sa unutrašnjim sagorijevanjem i nafte za drugu industrijsku revoluciju.

"Trenutno proživljavamo novu revoluciju u vidu internet tehnologija, ali još uvijek nijesmo sagledali njen pun potencijal, njenu 'istorijsku misiju'", kaže Rifkin.

Po njemu, taj potencijal leži upravo u interakciji sa obnovljivom energijom, djelimično sačuvanom u obliku hidrogena, čime bi se stvorio novi, distributivni energetski režim.

Rifkin smatra da je nuklearna energija jedna od "slijepih ulica" na ovom putu, i da investicije u tom pravcu samo usporavaju napredak ka "trećoj industrijskoj revoluciji".

"Da bi zadovoljili svjetske potrebe za nuklearnom energijom, morali bi da izgradimo novi reaktor svakih 30 dana u narednih 50 godina. To je 2500 novih reaktora, što nije ni realno ni poželjno", dodao je on.

"Danas se svi iz petnih žila hvatamo za stari sistem jer se svi boje i niko nije voljan da žrtvuje prva velika ulaganja. Sa druge strane, treća industrijska revolucija bi mogla biti najveća ekonomska šansa u istoriji. Upravo EU – najveće svjetsko tržište, sa 500 miliona potrošača – posjeduje sve neophodne preduslove da povede ovaj proces. Evropa se ne bi smjela uspaničiti ili ustuknuti, zato što druge ekonomije, poput SAD-a, oklijevaju. Evropa je stvorila prvu industrijsku revoluciju. Druga se dogodila u SAD, i sad je ponovo red na Evropu da stvori novu industrijsku revoluciju", zaključuje Rifkin.

N.R. – V.Š.

Piše: Bojana Stanišić

Iskreno, ja sebe smatram građankom Evrope. Evropljanka sam iako ni Crna Gora, zemlja u kojoj živim, ni Srbija, moja domovina, a ni Makedonija, zemlja u kojoj sam rođena, nijesu članice Evropske unije. I ne osjećam se tako isključivo zbog geografske pripadnosti Starom kontinentu, već zbog toga što svaka od tri pomenute države, i istorijski i kulturno, posjeduje mnogo toga evropskog. Problem je u tome što to ne umiju pokazati ili što oni koje nazivamo Evropom ne žele to da prepoznaju i priznaju.

Osjećam se Evropljankom, jer ni po ličnom obrazovanju, kulturi i toleranciji, ne zaostajem za jednom Holandankom, Njemicom ili Francuskinjom. Možda sam čak i iznad njih. Za razliku od velikog broja Evropljana, koji ne znaju gdje se

Zašto želim da budem građanka Evrope?

vladao Engleskom i kreirao politiku u istočnom bloku. Ja, kao i većina mladih na Balkanu, znam za Jacques Prevera, Edgara Allan Poea i Herman Hessea. Da li prosječan "Evropljanin" zna ko je Petar Petrović Njegoš, Stefan Mitrov Ljubiša, Mihailo Lalić, Vuk Karadžić ili Đura Jakšić? Vjerujte mi da ne zna.

U tome je naša prednost, treba samo da nađemo put da tu prednost i našu pamet pokažemo na pravi način. Iako se lično ne slažem sa svim politikama i principima Evropske unije, smatram da za Crnu Goru, i Balkan uopšte, nema drugog puta to tog evropskog.

Hoću da Evropi dam malo naše balkanske strasti i uzavrele krvi, želim da je naučim da se smije i da voli, da pjeva i da se veseli. želim da hladnim Britancima pokažem kako međuljudski odnosi mogu biti topli, radoholičnim Njemcima da nije sve u poslu, a Francuzima da i mi znamo da volimo, i to jače i strastvenije od njih

A zašto? Zato što jedino kretanjem po putu obasjanom sa 12 žutih zvjezdica, možemo natjerati ostatak Evrope da nas ozbiljno shvati i ne gleda kao divljake koji znaju samo da ratuju. Zato što jedino kretanjem po tom putu dobijamo šansu da pokažemo svoje balkanske i evropske vrijednosti. I na kraju, zato

nas natjera da obnovimo davno zaboravljene lekcije o osnovnim ljudskim pravima. Da nas EU uči slobodi izražavanja i govora, poštovanju zakona i ljudskih prava, vladavini prava. Da naši mladi mogu da se školuju i stiču diplome na prestižnim univerzitetima.

Zašto još želim da budem građanka EU? Zato što želim da je poboljšam. Neko će se nasmijati, ali ja sam ozbiljna. Hoću da Evropi dam malo naše balkanske strasti i uzavrele krvi, želim da je naučim da se smije i da voli, da pjeva i da se veseli. Želim da hladnim Britancima pokažem kako međuljudski odnosi

mogu biti topli, radoholičnim Njemcima da nije sve u poslu, a Francuzima da i mi znamo da volimo, i to jače i strastvenije od njih.

Želim da im pokažem i mi, ovako mali, na jednom jestu imamo more i planine, vedri duh Mediterana i strogoću sjevera, multi-etničnost i multikulturalnost. Zasad smo na marginama i Evropa još nije čula za nas na pravi način. Zato želim da budem građanka EU i to što prije.

Prije par dana na internetu pročitah interesantnu vijest: "Njemački penzioner je za 820 kilometara promašio svoj cilj i umjesto na zapadu Njemačke završio u Danskoj. Živahni osamdesetčetvorogodišnji starac stigao je svojim automobilom na pri-

Dok u Briselu protestuju zbog buke aviona, u Podgorici ne smiju tražiti ni svoja osnovna prava. Zbog legalnog vida protesta, dobijaju otkaze, a umjesto medicinske pomoći bivaju istjerani na ulicu

nalazi Crna Gora, Srbija ili Makedonija, ja znam u kojem dijelu našeg kontinenta je smještena svaka od 27 članica EU, koji su glavni gradovi svake od njih, ko je kroz istoriju dizao revolucije u Francuskoj,

što jedino tako u skorijoj budućnosti možemo zauzeti mjesto koje nam odavno pripada.

Zašto želim da budem građanka EU? Zato što želim da moja zemlja i moj Balkan nauče nešto od nje. Da

vatni posjed u Sjevernom Jutlandu u Danskoj, uvjeren da se nalazi kod svoje kuće u blizini Esena na zapadu Njemačke".

Da li vam je sada jasno zbog čega još želim da budem građanka Evrope?

Mora da je lijep osjećaj kada te slučajni prolaznik, stoper ili saobraćajni policajac, a ne namrgođeni graničar obavijesti da si na teritoriji druge države. Mora da je lijep osjećaj kada na aerodromu ne čekaš u redu predviđenom za "non EU citizens". Mora da je lijep osjećaj biti građanin EU. Imati slobodu i pravo

na ulicu. Zašto želim da budem građanka EU? Zato da ovakve stvari ne bi mogle da se dešavaju!

Postavlja se pitanje kako što prije ovaj cilj ostvariti.

Odgovor sam pronašla u riječima **Paulo Coelho**: "Tajna je u sadašnjosti; ako obratiš pažnju na sadašnjost, možeš je poboljšati. A ako poboljšaš sadašnjost biće bolje i ono što će ti se kasnije dogoditi".

Ne gajimo iluzije da će se naša sadašnjost poboljšati pridruživanjem EU. Malo toga će se promijenti samim činom priključenja. Sve što treba mijenjati zarad pripajanja

jnere.

Pokažimo Evropi da živjeti na balkanski način ne znači divljaštvo, ratove i zločine, da ne znači prljavštinu i nekulturu. Pokažimo da život na balkanski način znači i patriotizam, slobodoljublje, pravičnost, pa u krajnjem, i to izvikano čojstvo i junaštvo. Pokažimo da smo sposobni da njene vrijednosti dodamo našim i od Balkana stvorimo podneblje gdje bi svako želio da živi.

Henrik Sjenkijević je kazao da bi se moglo reći "da nam je Bog dao luk i strijele, ali nam nije dao sposobnost da zategnemo luk i pustimo strijele". Mislim da je došlo vrijeme da pokažemo da imamo sposobnost da odapnemo te strijele i dokažemo Evropskoj uniji da smo dostojni da postanemo dio nje, sa svim našim prednostima i manama. Pokažimo da po kulturi, obrazovanju, ne zaostajemo za Britanijom, Danskom ili Italijom. Pokažimo Evropi da imamo šta da joj ponudimo!

Upotrijebimo našu pamet i naučimo evropske lekcije. Dajmo naše najbolje da bi najbolje i dobili. Dovedimo Evropu ovdje, da bi bili u njoj.

Autorka je polaznica VI generacije škole evropskih integracija i novinarka TV "Vijesti"

Pokažimo Evropi da živjeti na balkanski način ne znači divljaštvo, ratove i zločine, da ne znači prljavštinu i nekulturu. Pokažimo da život na balkanski način znači i patriotizam, slobodoljublje, pravičnost, pa u krajnjem, i to izvikano čojstvo i junaštvo

da kažeš ono što misliš, imati pravo i slobodu izbora.

Voljela bih da mi najveći problem u životu bude to što avioni koji lete iznad Podgorice prave ogromnu buku. Da mi to, kao stanovnicima Brisela, bude razlog da izađem na ulicu i protestujem. Dok u Briselu protestuju zbog buke aviona, u Podgorici ne smiju tražiti ni svoja osnovna prava. Zbog legalnog vida protesta, dobijaju otkaze, a umjesto medicinske pomoći bivaju istjerani

evropskoj dvadesetsedmorci, treba mijenjati ovdje i sada.

Hajde da poboljšamo našu sadašnjost, da bi nam budućnost bila ljepša, "evropska", kako to političari vole da kažu. Hajde da zajedničkim snagama stvorimo demokratsku državu, hajde da mi, obični građani, a ne političari, budemo ti koji će inicirati prihvatanje standarda EU. Nemojmo čekati da nas Evropa uči da se ulica prelazi na pješačkom prelazu, a otpaci bacaju u konte-

ALBANIJA I EVROPSKE INTEGRACIJE

Snovi o procvatu

Piše: Rudina Hoxha

Albanci još nijesu shvatili suštinu evropskih integracija jer ih njihova politička elita uporno ubjeđuje da je to samo pitanje političke volje – 3.6 miliona stanovnika Albanije juri za snom. Nažalost, mnogi taj san ne razumiju najbolje. Svi žele da se njihova zemlja pridruži Evropskoj uniji (EU) i vrlo su optimistični po pitanju. Najprije dolaze osjećanja. To je prvi utisak kada sa njima razgovarate o iskustvima Albanije na putu ka Evropi. U Albaniji nema dilema ili predrasuda u pogledu evropskih integracija, i to je možda jedina politička odluka u kojoj su svi

jednodušni. Narod Albanije, koji je iskustio najgori diktatorski režim u Evropi u posljednjih 50 godina, je dugo sanjao o zapadu, o obećanoj zemlji, Evropi i slobodi. Zato je izraz "evropske integracije" gotovo svetinja u ovoj zemlji. Istraživanja javnog mnjenja pokazuju da je u Albaniji podrška integracijama najveća u regionu: više od 90% populacije podržava proces pridruživanja, što je suprotno trendu koji prevladava u ostalim zemljama – što je država bliže EU, to je podrška procesu slabija.

Direktor albanskog Instituta za međunarodne studije i analitičar za evropska pitanja **Albert Rakipi** objaš-

Narod Albanije, koji je iskustio najgori diktatorski režim u Evropi u posljednjih 50 godina, je dugo sanjao o zapadu, o obećanoj zemlji, Evropi i slobodi. Zato je izraz "evropske integracije" gotovo svetinja u ovoj zemlji

njava ovaj fenomen istorijskim stavom Albanaca prema Evropi, i nekom vrstom nesporazuma u određenim segmentima albanskog društva.

"Albanici gledaju na evropske integracije kao na čudo koje će doći iz inostranstva. Ako EU donese dugo očekivanu odluku o Albaniji preko noći, Albanci će povjerovati da će se i čudo dogoditi najednom: putevi će se popravljati sami od sebe, otvoriće se radna mjesta, cijene će pasti, bolnice će početi da pružaju usluge visokog kvaliteta, kao i univerziteti, a ambasade će jedva dočekati da Albancima izdaju vize. To se, nažalost, neće dogoditi", kaže Rakipi, koji smatra da je vladina propaganda odgovorna za to, jer ističe sve pozitivne strane integracija, i usput prikriva suštinu problema.

Mnogi Albanci samo slegnu ramenima kada ih pitate o suštini evropskih integracija, iako tu floskulu čuju svakodnevno od juna 2006. godine kada je Albanija potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa Briselom.

"Rasprava o evropskim integracijama u javnosti ili među elitama je gotovo nepostojeća, ili se povremeno improvizuje, jer političari

VLAST I OPOZICIJA ZAJEDNO RADE NA REFORMI SUDSTVA

Direktor Instituta za medije, **Remzi Lani**, smatra da je "neophodno promijeniti shvatanje evropskih integracija kao međunarodne politike u svakodnevno političko pitanje. Naš je posao da se pozabavimo sopstvenim problemima kako bi pretvorili Albaniju u normalnu državu, koja će biti u stanju da postane ravnopravna članica EU".

Upravo takvi teški i neriješeni problemi predstavljaju osnovu Izvještaja EU za Albaniju iz 2007. godine, koji je objavljen prošlog novembra. Dokument u kojem svaka druga rečenica sadrži riječ "reforme" ozbiljno kritikuje nedovoljne napore albanske vlade da realizuje reforme u domenu izbornog sistema i sudstva, borbe protiv korupcije i izgradnje stabilnijeg i povoljnijeg poslovnog okruženja. U skladu sa preporukama ovog izvještaja, albanska vlada je postavila niz prioriteta i obaveza koje treba ispuniti. Po prvi put, u ime integracija u NATO i EU, vlast i opozicija su zakopale sjekiru i počele da grade dogovor o ključnim reformama, posebno u oblasti sudstva i izbornog procesa. Privremeni sporazum, koji je na snazi u Albaniji od decembra 2006. godine se polako primijenjuje i parlament Albanije je već usvojio niz važnih zakona i odluka, posebno u oblasti fiskalne politike.

predstavljaju pitanje evropskih integracija kao nešto što zavisi isključivo od političke volje", kaže publicista i akademik **Pirro Misha**, direktor albanskog Instituta za javni dijalog i komunikaciju.

Ozbiljna diskusija, tvrdi on, bi se morala ticati problematičnih pitanja koja su direkto vezana za proces integracija, poput ekonomije, siromaštva, izazova za ruralno stanovništvo (Albanija ima najveći procenat seoskog stanovništva u Evropi) i sličnih problema.

Sporazum o viznim olakšicama je, takođe, stupio na snagu početkom ove godine ali to, nažalost, nije puno promijenilo situaciju: Albanci i dalje moraju da sakupe isti broj dokumenata kao i ranije.

"Generalno, Albanija je postigla izvjestan napredak u jačanju državnih struktura i ispunjavanju nekih obaveza ka EU i ciljeva u okviru šireg razvojnog plana. Dalje jačanje kapaciteta, koordinacije i strateškog planiranja su, međutim, neophodni", kaže se u izvještaju Evropske komisije za Albaniju.

Iz albanske opozicije tvrde da je u cilju daljeg napretka neophodno kreirati jasnu strategiju integracija.

"Niko zapravo ne zna kada će se Albanija pridružiti Evropskoj uniji", kaže **Ilir Meta**, lider Socijalističkog

pokreta za integracije i jedan od najuticajnijih opozicionih političara u Albaniji. Meta smatra da je potrebno u potpunosti izmijeniti nacionalnu strategiju za integracije i razvoj. Priča je, međutim, ista kao i drugdje: dok je opozicija skeptična, vladajuće partije se busaju u grudi:

"Ako reforme budu išle po planu, Albanija će započeti pregovore o članstvu sa EU u drugoj

Rasprava o evropskim integracijama u javnosti ili među elitama je gotovo nepostojeća, ili se povremeno improvizuje, jer političari predstavljaju pitanje evropskih integracija kao nešto što zavisi isključivo od političke volje, kaže publicista i akademik Pirro Misha

polovini 2008. godine", izjavio je nedavno albanska ministarka za integracije **Majlinda Bregu**, nakon što je premijer Albanije **Sali Berisha** potvrdio da su integracije u EU i NATO dva ključna prioriteta njegove vlade. Predsjednica parlamenta, **Jozefina Topalli**, je obećala da će albanski SSP biti ratifikovan od strane parlamenata svih država članica EU do avgusta 2008. Godine. Do sada je 17 nacionalnih parlamenata ratifikovalo ovaj dokument, što znači da je neophodno čekati na još 10 država. Predsjednik Albanije, **Bamir Topi**, je zatražio da se posveti više pažnje ratifikaciji ovog dokumenta. "Tempo je za sada ohrabru-

jući, ali ne i dovoljan", rekao je Topi.

U međuvremenu, napredak na polju reformi je jedini pokazatelj brzine kojom će ova država dobiti status kandidata. Jedino što se sa sigurnošću može reći je da je za Albance EU najvažniji strateški akter.

"Uloga Evropske unije je veoma zapažena u Albaniji. EU je uložila mnogo u izgradnju institucija i konsolidaciju političke klime, čime je izbjegnuto konflikt. EU je takođe prisutna kroz ekonomske projekte, posebno u domenu izgradnje infrastrukture i energetske mreže", kaže Rakipi.

Od januara, Albanija dobija pomoć iz predpristupnih fondova kroz Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA). Evropska komisija je odredila 61 eura milion za pomoć Albaniji u 2007 godini.

Niko ne može poreći da su evropske integracije veliki podsticaj za Albaniju da napreduje na putu demokratizacije.

"Pod pritiskom EU integracija i međunarodnog monitoringa Albanija je primorana da primijeni standarde koji su nam pomogli da napreduje-

mo u procesu demokratizacije", kaže analitičar **Skender Minxhozi**.

Sve u svemu, pristupanje EU je dvosmjerni proces. Kako vrijeme prolazi, naponi u pristupanju ovoj moćnoj organizaciji će biti sve veći, ali će i kriterijumi koje treba ispuniti biti sve teži. Niko ne zna u kojoj će mjeri ovo pokazati nedostatak volje unutar EU da sebi priredi još jedan talas proširenja poput onog od 1. maja 2004. godine, što može usporiti proces pristupanja Albanije EU. Uprkos tome, dok se snovi ne ostvare, Albanci i dalje sanjaju...

Autorka je novinarka "Albanian daily newsa" iz Tirane

EU OPOMINJE BUGARSKU I RUMUNIJU ZBOG "SLABAŠNIH" NAPORA KA SUZBIJANJU KORUPCIJE I NAGOVJEŠTAVA SANKCIJE

Brisel očekivao bolju igru Sofije i Bukurešta

Surova je ironija da Evropska unija (EU) ima toliku moć da utiče na problem korupcije prije pristupanja, a kada zemlje kandidati jednom postanu članice EU gdje se novac, roba, ljudi – i problemi – slobodno kreću, uticaj EU postaje gotovo ništavan. To se mora promijeniti, poručio je **Rune Rasmussen**, regionalni direktor međunarodne agencije Transparency International nakon što je u Preliminarnom izvještaju o napretku Bugarske i Rumunije na polju sudskih reformi, suzbijanja korupcije i organizovanog kriminala Evropska komisija (EK) konstatovala da će ove dvije zemlje morati ozbiljno da se potrudu da poprave stanje prije konačnog izvještaja koji izlazi sredinom 2008. godine. U suprotnom, posljedice mogu biti ozbiljne, upozorio je Brisel.

"Da bi EU uopšte funkcionisala, ne smije sebi dozvoliti korupciju. Borba protiv korupcije u Rumuniji i Bugarskoj je pitanje integriteta Evropske unije uopšte", naglasio je Rasmussen, nadležan za EU u Transparency Internationalu.

U izvještaju, objavljenom 4. februara 2008. godine, EK izražava zabrinutost zbog nedostatka ubjedljivih rezultata na polju borbe protiv korupcije na najvišem nivou u obje nove članice EU, kao i zbog sličnih problema u vezi sa organizovanim kriminalom u Bugarskoj.

U izvještaju o Bugarskoj se zaključuje da, iako su određeni uspjesi postignuti u oblastima reforme sudstva i borbe protiv korupcije na granicama te države, značajniji rezultati moraju izostati dok god se ne poradi na suzbijanju organizovanog kriminala i korupcije na nivou lokalnih samouprava.

"Ono što nas brine u pogledu organizovanog kriminala je da nijesmo u stanju da procijenimo kako se pozitivan trend smanjenja broja takvih slučajeva na nacionalnom nivou odražava na lokalni nivo", rekao je portparol EK **Mark Gray**.

U izvještaju se posebno kritikuje Akcioni plan Bugarske za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije na lokalnom i visokom nivou. EK tvrdi da taj plan ne sadrži konkretne i adekvatne mjere napretka i da one koje su predstavljene akcionim planom (kampanje za podizanje javne svijesti itd.) ne

važnih slučajeva koji se odlažu već pola godine", rekao je Gray, izražavajući zabrinutost EK zbog tempa kojim se odvijaju reforme u toj zemlji.

Akcioni plan Rumunije nije prošao mnogo bolje od Bugarskog; EK ističe da ovaj dokument "nema koherentnosti i prepun je rupa", ne pruža dovoljno

U izvještaju o Bugarskoj se zaključuje da, iako su određeni uspjesi postignuti u oblastima reforme sudstva i borbe protiv korupcije na granicama te države, značajniji rezultati moraju izostati dok god se ne poradi na suzbijanju organizovanog kriminala i korupcije na nivou lokalnih samouprava

pokazuju nivo posvećenosti koji je neophodan da bi se suočili sa takvim problemima. U Rumuniji, EK je naglasila odlaganja implementacije jasno definisane strategije zapošljavanja u sudstvu i borbe protiv korupcije na lokalnom nivou.

EK je naviše zabrinuta zbog činjenice da iako u Rumuniji postoje odgovarajuće institucije, poput nacionalne direkcije za borbu protiv korupcije, vlasti "nijesu u stanju da proizvedu zadovoljavajuće rezultate" u pogledu borbe protiv korupcije na najvišem nivou. "Imamo deset veoma

detaljna uputstva za rješavanje korupcije na lokalnom nivou i ne sadrži jasan plan konkretnih aktivnosti i indikatora za postizanje konačnih rezultata.

"Ako mi dozvolite jednu analogiju iz svijeta sporta, očekivali smo mnogo bolje poluvrijeme. Svi se nadamo da nećemo morati da gledamo nastavke ili penale. Zato očekujemo da će se vlade ove dvije države potruditi da bolje igraju u drugom poluvremenu" dodao je Gray, ističući da bi u suprotnom mogla posegnuti za sankcijama.

Konačan izvještaj će biti objavljen sredinom 2008. godine, na osnovu čega

će EU odlučiti o eventualnim sankcijama protiv Rumunije i Bugarske.

Mediji iz Brisela javljaju da su dvije najnovije članice EU zapravo za dlaku izbjegle sankcije i da ih je EU ozbiljno opomenula zbog nedostatka rezultata u pogledu reforme sudstva i borbe protiv korupcije.

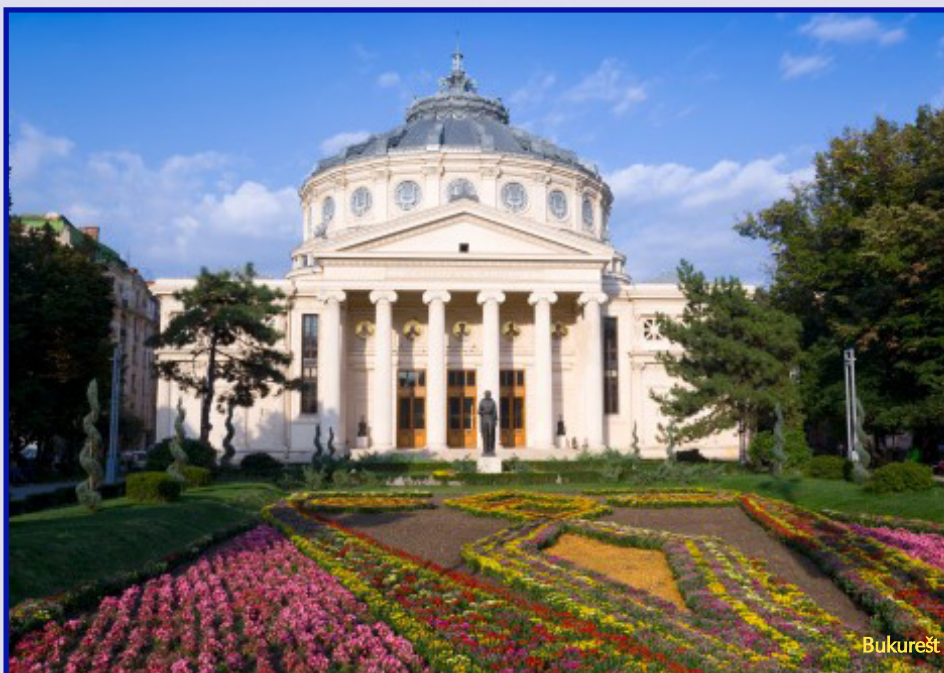
Kada su Bugarska i Rumunija pristupile EU, 1. januara 2007. godine, Evropska komisija je naglasila da uprkos članstvu dvije države moraju još mnogo da rade na ispunjavanju neophodnih kriterijuma, ili će u suprotnom EK biti primorana da iskoristi posebne klauzule Ugovora o pristupanju koje nalažu da EK može, kao krajnu instancu, odbiti da prizna određene sudske presude ili ukinuti fondove pomoći članicama.

Najnovi izvještaj je dio mehanizma "saradnja i provjera", kojim je od 1. januara zamijenjen uobičajni sistem monitoringa i čiji su fokus upravo razvoj reforme sudstva, borba protiv organizovanog kriminala i korupcije.

Izvještaj o napretku Rumunije i Bugarske zaključuje da "nijesu postignuti zadovoljavajući rezultati u oblasti borbe protiv korupcije na najvišem nivou". Za sada je, međutim, prerano odlučiti o aktiviranju kaznenih klauzula, smatra EK.

"Komisija ne želi da predloži

Evropska komisija je naglasila da uprkos članstvu dvije države moraju još mnogo da rade na ispunjavanju neophodnih kriterijuma ili će u suprotnom EK biti primorana da iskoristi posebne klauzule Ugovora o pristupanju koje nalažu da EK može, kao krajnu instancu, odbiti da prizna određene sudske presude ili ukinuti fondove pomoći članicama

Bukurešt

upotrebu kaznenih klauzula o ovom momentu, ali nastavićemo da budno pratimo dalji razvoj reformi. Neophodne su mnoge promjene koje zahtijevaju dugoročnu posvećenost", rekao je predsjednik EK **Jose Manuel Barroso**.

EK je pohvalila napredak u Rumuniji u pogledu reforme sudstva, suzbijanja korupcije na nivou lokalnih samouprava i uspostavljanja nacionalne agencije za borbu protiv korupcije. Ističe se, međutim, da je mnogo prob-

lema ostalo neriješeno i da je napredak na polju suzbijanja korupcije na najvišem nivou "nezadovoljavajući".

U Rumuniji se trenutno vodi istraga protiv dva bivša premijera i dva bivša ministra u vezi sa slučajevima korupcije.

Neki od komentatora su zaprepasčeni blagim tonom izvještaja i činjenicom da je Komisija ocijenila da ove dvije zemlje "uglavnom postižu zadate ciljeve", čak i u onim oblastima u kojima nijesu preduzeti gotovo nikakvi koraci.

Franco Frattini, komesar za pravdu, slobodu i bezbjednost EK istakao je, međutim, da je cilj izvještaja bio da se pošalje prava poruka stanovništvu Bugarske i Rumunije.

"Nije nam cilj da pronalazimo i javno sramotimo krivce. Ovim smo izvještajem željeli da damo objektivnu procjenu stanja i ukažemo vlastima na neophodne sljedeće korake".

No, to ne znači su Bugarska i Rumunija "oslobođene krivice". Komisija će nastaviti da prati razvoj u ovim oblastima, i ne odbija mogućnost upotrebe sankcija, poput nepriznavanja sudskih odluka, do polovine 2008. godine. Komisija neće ustuknuti od upotrebe kaznenih klauzula ukoliko "uspjeh izostane u pogledu reformi i ispunjavanja kriterijuma", rekao je Frattini.

**N. RUDOVIĆ
V. ŠĆEPANOVIĆ**

UVIJEK SE MORA RADITI NA SEBI

Pristupanje EU ne znači da se ne mora više raditi na sebi. Još mnogo toga treba postići, ali se nadamo da će Rumunija nastaviti da sprovodi reforme i postiže napretke ubrzanim tempom, kazao je predsjednik Evropskih demokratata u EP **Joseph Daul**, napominjući da je zadovoljan odlukom EK da ne upotrijebi kaznene klauzule protiv Rumunije.

Premijer Rumunije **Calin Popescu Tariceanu** je ocijenio da je izvještaj "objektivan" i obećao dalje napore u sprovođenju reformi. "Izvještaj pokazuje da smo ozbiljno pristupili ovim problemima. Mnoge od predloženih mjera su već u procesu pripreme i uskoro ćemo moći da pokažemo značajnije rezultate", dodao je on.

Bugarska ministarka za Evropu, **Gergana Grancarova** je pozdravila odluku Komisije da ne aktivira kaznene klauzule protiv Bugarske i izjavila da je jedini put naprijed kroz "rad, partnerstvo i povjerenje".

VODIČ ZA RAZUMIJEVANJE POJMOVA I KOVANICA KOJIMA NAJČEŠĆE BARATAJU SAMO ONI KOJI SE PROFESIONALNO BAVE INTEGRACIJOM U EU

U institucijama Evropske unije (EU) i u medijima koji se bave poslovima EU često se koriste tzv. "eurožargon" – riječi i izrazi koje samo oni razumiju. Eurožargon nerijetko može biti vrlo zbunjujući za širu javnost, pa je to i razlog da ga približimo onima koji još nijesu ovladali njime.

Enhanced co-operation / Unaprijeđena saradnja: Odnosi se na malu grupu zemalja (najmanje osam) koje su sposobne i voljne stupiti u unaprijeđeni oblik međusobne saradnje, čak kada ostale zemlje članice ne mogu ili ne žele da učestvuju u takvoj saradnji. One zemlje koje nijesu uključene u unaprijeđenu saradnju, ipak, moraju imati mogućnost da joj se priključe kad poželeva.

Enlargement / Proširenje: U 1950-im godinama EU je osnovalo šest država članica. Danas okuplja 27 država. Povećanje broja država članica poznato je kao "enlargement" ili proširenje, a događalo se u nekoliko navrata: 1950. – Belgija, Francuska, Njemačka, Italija, Luksemburg, Holandija; 1973. – Danska, Irska, Ujedinjeno Kraljevstvo; 1981. – Grčka; o 1986. Portugal, Španija; 1995. – Austrija, Finska, Švedska; 2004. – Kipar, Češka, Estonija, Mađarska, Letonija, Latvija, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija; 2007. Rumunija i Bugarska.

ERASMUS / ERASMUS: Ni tu se, u pravom smislu, ne radi o eurožargonu. Erasmus, nazvan po velikom renesansnom naučniku, predstavlja obrazovni program osnovan 1987, koji se finansira iz Budžeta EU. Do 2007. dva miliona studenata imalo je prilike da studira u stranoj zemlji zahvaljujući Erasmusu. U 2004. pokrenut je novi program, Erasmus Mundus, koji je predvidio godišnji budžet od 40 miliona eura za postdiplomske programe u kojima učestvuju bar tri univerziteta iz bar tri različite evropske zemlje. Stipendije za pohađanje Erasmus

Eurožargon

Mundus postdiplomskog programa predviđene su za studente svih zemalja.

Eurobarometer / Eurobarometar: Servis Komisije, osnovan 1973, kojem je zadatak da mjeri i analizira trendove javnog mnjenja u svim zemljama članicama i zemljama kandidatkinjama. Uzimajući u obzir da je mišljenje javnosti važno u postupku donošenja novog zakonodavstva, ali i pri donošenju odluka u Komisiji, kao i pri ocjenjivanju njenog rada, Eurobarometar se služi metodama ispitivanja koje uključuju ankete, tzv. fokus-grupe, itd. Istraživanja Eurobarometra objavljuju se svake godine u više od 100 izvještaja.

Eurocrat / Eurokrat: Pojam "eurokrati", izveden iz pojma "birokrati" označava hiljade građana Unije koji su zapošljeni u institucijama EU (Parlamentu, Savjetu, Komisiji...).

Euroland / Euroland: Neslužbeni naziv za ono što se ponekad naziva i euro-područjem, "the euro area" ili "the euro zone". Europodručje čine zemlje članice EU koje su uvele euro kao službenu valutu u svoje ekonomije. Do sada su se u europodručje uključile Austrija, Belgija, Finska, Francuska, Grčka, Irska, Italija, Luksemburg, Holandija, Njemačka, Portugal, Slovenija i Španija.

European Communities / Evropske zajednice: Šest evropskih zemalja odlučilo je u 1950-ima da udruži svoje ekonomske resurse i osnuje sistem zajedničkog donošenja odluka u ekonomskim pitanjima. Kako bi to učinile, osnovale su tri organizacije: the European Coal and Steel Community (ECSC) ili Evropsku zajednicu za uglj i čelik, the European Atomic Energy Community (Euratom) ili Evropsku zajednicu za atomsku energiju (Euratom) i the European Economic Community (EEC) ili Evropsku ekonomsku zajednicu (EEZ). Te tri zajednice, poznate pod zajedničkim nazivom "Evropske zajednice", čine osnovu onoga što je danas Evropska unija. EEZ je vrlo brzo postala najvažnijim dijelom Zajednica i poslije nekog vremena preimenovana je jednostavno u "Evropska zajednica" ili "the European Community" (EC). Odluke EZ-a donose se primjenom metode Zajednice koja podrazumijeva saradnju među institucijama EU. Ta metoda odlučivanja primjenjuje se u svim područjima, osim u onim u kojima se odlučuje međuvladinim ugovorima.

NEVLADINE ORGANIZACIJE
U EVROPSKOJ UNIJI

SOLIDAR

Solidar je evropska koalicija NVO-a koje se kroz humanitarni rad, lobiranje za unaprijeđenje socijalnih politika i socijalnih servisa, kao i afirmaciju paradigme doživotnog učenja zalažu za puno ostvarenje društvene i ekonomske ravnopravnosti evropskih društava.

Mrežu čine 42 članice koje u saradnji sa radničkim pokretima, sindikatima i drugim NVO-ima bliske usmjerenosti djeluju širom Evrope, a u skorije vrijeme šire svoju djelatnost i na međunarodni nivo.

Putem seminara, konferencija i lobiranja na institucije koje donose važne odluke iz oblasti socijalne politike Solidar nastoji da uveća svijest o postojanju jaza u socijalnom i ekonomskom statusu građana evropskih društava i utiče na njegovo smanjivanje.

Važan segmenat aktivnosti Solidar-a ostvaruje se kroz projekat „SOS Europe". Naziv projekta je skraćenica od Support for Social Europe što bi u prevodu značilo "Podrška socijalnoj Evropi". Cilj projekta je doprinos ostvarivanju mogućnosti za ravnopravan pristup zapošljavanju, kvalitetnoj socijalnoj zaštiti i adekvatnim i dostupnim socijalnim servisima za sve članove evropskih društava. Poseban naglasak djelovanja Solidar-a je na uključivanje marginalizovanih društvenih grupa u društvene tokove a posebno u sistem obrazovanja kao i jačanje uloge i uključenosti civilnog društva u proces donošenja odluka na svim nivoima društva.

U tom cilju kroz saradnju sa partnerskim organizacijama Solidar daje inpute za izradu socijalnih agendi EU institucija u vidu raznih izvještaja i informacija o socio-ekonomskim parametrima evropskih društava ali i prijedlozima da se oni poboljšaju.

Dio članica Solidar mreže lobiranjem u EU institucijama radi i na pitanju migranata i njihove integracije u društva evropskih država sa posebnim akcentom na migrante radnike i njihova prava.

Od 2006. Solidar radi i na polju doživotnog učenja i obrazovanja odraslih.

Na međunarodnom nivou Solidar je aktivan kao inicijator i koordinator humanitarnih akcija za zemlje kao što su Irak, Šri Lanka, Palestina kao i zemlje Balkana.

Više informacija o organizaciji možete naći na sajtu: www.solidar.com

Priredio: Petar ĐUKANOVIĆ

Centar za građansko obrazovanje, Centar za razvoj nevladinih organizacija i
Evropski pokret u Crnoj Gori uz podršku Fondacije Institut za otvoreno
društvo – Predstavništvo Crna Gora, raspisuje

OGLAS

– za polaznike VII generacije –

ŠKOLE EVROPSKIH INTEGRACIJA

Školu evropskih integracija čine 7 modula u ukupnom trajanju od četiri mjeseca, i obuhvata široki spektar teorijskih i praktičnih saznanja iz oblasti evropskih integracija.

Nastava se izvodi dva puta nedjeljno, u trajanju od dva sata (uz mogućnost dodatnih predavanja), kao i kroz stručne seminare.

Ugledni predavači i stručnjaci iz zemlje i inostranstva, pripadnici diplomatskog kora u našoj zemlji i ostali gosti upoznaju polaznike sa istorijatom, razvojem i funkcionisanjem evropskih integrativnih procesa, savremenim položajem evropskih institucija, njihovim uticajem na naše društvo i perspektivama saradnje u ovoj oblasti.

Pravo učešća imaju kandidati čiji su prioritet sticanje novih znanja u pomenutim oblastima i doprinos afirmaciji ideja, značenja i standarda evropskih integracija u Crnoj Gori. Kandidati su dobrodošli bez obzira na godine, pol, nacionalnost, vjeru ili uvjerenja, uz naznaku da prednost imaju svi oni koji pokazuju visok stepen društvenog aktivizma u vladinom, nevladinom, partijskom, sindikalnom, privrednom, naučnom i kulturnom okviru.

Troškove školovanja pokrivaju FOSI, CGO, EPuCG i CRNVO, uz obavezu polaznika da pohađaju najmanje 80% programa.

Nakon završene škole učesnici dobijaju diplomu i stiču pravo na dalje usavršavanje.

Prijave sa kraćom biografijom slati do 15. marta 2008, na kontakt adresu:

Centar za građansko obrazovanje

(za "Školu evropskih integracija")

Njegoševa 36, I sprat, 81 000 Podgorica

Fax: 081 / 665 112

E-mail: cgo@cg.yu

Nove generacije Škole demokratije

U februaru je sa radom počela XI generacija škola demokratije, koju Centar za građansko obrazovanje organizuje uz podršku Friedrich Ebert Stiftung. Novih 30 polaznika i polaznica će u narednih četiri mjeseca imati priliku da kroz školu demokratije, koju čini 5 modula, prošire znanja iz ove oblasti. U školi se izučavaju teorijska znanja, komparativna praksa i sama vještina i umijeće primjene demokratskih načela u svakodnevnom životu, a posebno političkoj sferi. Voditelj škole je prof. dr Radovan Radonjić, a uz njega sa polaznicima će raditi ugledni domaći i strani predavači. Do sada je školu uspješno završilo 234 građana/građanki Crne Gore, uglavnom aktivista nevladinih organizacija, političkih partija, novinara, službenika lokalne samouprave i republičkih ministarstava, studenata i drugih koji su pokazali interesovanje da svoje djelovanje vežu za javnu scenu i daju lični doprinos razvoju demokratije u Crnoj Gori.

SARADNJOM DO CILJA

Stvaranje uslova za odgovorno rukovođenje javnim fondovima

Koalicija NVO "Saradnjom do cilja" je 11. 02.2008. organizovala konferenciju na temu "Unaprijeđenje finansiranja NVO iz javnih fondova", na kojoj su učestvovali predstavnici NVO sektora i Vlade Crne Gore.

Cilj Konferencije je bio da se kroz zajedničku diskusiju predstavnika NVO sektora i Vlade pokušaju pronaći obostrano prihvatljiva rješenja koja će doprinijeti stvaranju efikasnog sistema

finansiranja nevladinih organizacija iz sredstava javnih fondova zasnovanog na jasnim principima i kriterijumima uz poštovanje nezavisnosti sektora i obezbijedenje adekvatne odgovornosti svih strana za novac iz ovih fondova. U tom smislu su predstavljeni prijedlozi dopuna i izmjena postojeće Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću.

Uvodna izlaganja na konferenciji su imali: **Goran Đurović**, predsjednik UO Koalicije Saradnjom do cilja, **Daliborka Uljarević**, koordinatorka Radne grupe III – struktura finansiranja NVO iz javnih fondova, **Fadil Mučić**, član Radne grupe III – struktura finansiranja NVO iz javnih fondova i **Dragan Drobnjak**, predsjednik Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL SEGGAU GRAZ, AUSTRIA

Scholarship / Financial aid: partially available

Date: June 28th – July 12th 2008

Deadline: 21st of March 2008

Open to: students from all over the world

This year's Summer School will take place from June 28th to July 12th again at Seggau Castle (near Graz/Austria) and will focus on the topic "US EUROPE: Towards a multi-cultural continent".

Aims and objectives:

Interdisciplinary meeting and cooperation of teachers and students, focussing on East and SEE and dealing with the cultural and intellectual aspects and dimensions of current European integration. Shaping profiles of future executives in different areas such as politics, administration, economy, science and religion.

- Two-week Summer University for 80 students and 15 teachers.
- 2 lecture series, 6 parallel seminar modules, excursion to Graz
- Discussions with guests from the area of culture and politics

- Accreditation via ECTS – credits (2 ECTS for participation & final exam; 4 additional ECTS for seminar paper)

The International Summer School Seggau is funded through grants given by sponsors and donators from all over Europe. For that reason it is possible to reduce the tuition fee for students to the amount of Euro 360.– (reduced fee Euro 180.–). This tuition fee includes the Summer School programme, meals, housing and a printed report. Travel arrangements have to be made and paid for individually.

Accreditation:

As the Summer School is based on the ECTS system, the recognition as a regular part of participants' studies at their home universities should be facilitated. In order to obtain a certificate, students must actively participate in one seminar module and all lectures (recommendation: 2 ECTS). It is also possible for students to write a scholarly seminar paper (recommendation: 4 ECTS). This paper will be evaluated by the academic coordinators to ensure an appropriate level.

The deadline for applications is the 21/03/2008 (date of receiving!)

Applications have to be sent via normal mail (snail mail) – applications via email will NOT be accepted.

INTERNATIONAL SUMMER BALKAN CASE CHALLENGE 2008

VIENNA, AUSTRIA

Scholarship / Financial aid: Full

Date: mid of April till mid of May

Deadline: March 31st, 2008

Open to: exceptional students

WUS Austria invites exceptional students from Albania, Austria, B&H, Bulgaria, Croatia, FYR Macedonia, Kosovo UNMIK, Moldova, Montenegro, Romania, Serbia and Slovenia, who study law, economics, political sciences, international relations, information technologies or related disciplines to take part in the BCC 2008. On an international level the BCC International Case Study Competition will be held between 6th of July and 11th of July 2008, Sub-Competitions will be held in the respective countries/region between mid of April and mid of May 2008.

The around 140 winners out of all the Sub-Competitions will compete in the competition in Vienna. Prerequisite for participants to compete in the Sub-Competitions is a successful admission via an online process, following established criteria. Please find further details for the applications under www.bcchallenge.org. Applications are to be submitted online until 31/03/2008.

Contact:

WUS Austria
Heinrichstr. 39
8010 Graz

EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert. Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Nedeljko Rudović; Urednički kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: mr Vera Šćepanović

Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 – 112, 665 – 327 E-mail: eicbilten@cg.yu

EIC Bilten – Evropski puls možete preuzeti na www.cgo.cg.yu